

Från gerillakrig till civilt liv

En kvalitativ studie av FARC-EP:s medlemmars återintegrering enligt
det colombianska fredsavtalet utifrån en DDR-teori

Mattias Bergsten

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: VT 2018
Handledare: Rouzbeh Parsi
Omfång: 16260

Abstract

Syftet med den här studien är att förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till. Studiens primärmaterial består av det colombianska fredsavtalet mellan Juan Manuel Santos regering och gerillan FARC-EP, som undertecknades 2016. För att uppnå studiens syfte ställs följande frågeställningar: Hur ska FARC-EP:s medlemmar återintegreras till civilt liv enligt det colombianska fredsavtalet? Hur ska fredsavtalets återintegrering av FARC-EP:s medlemmar förstås utifrån den valda DDR-teorin? För att besvara dessa frågor tillämpas en DDR-teori (desarmering, demobilisering och återintegrering av individer från väpnade grupper) tillsammans med en kvalitativ innehållsanalys. Genom att analysera primärmaterial har jag kommit fram till att FARC-EP:s medlemmar ska återintegreras till civilt liv genom en DDR-process som bygger på institutionsbyggande, återinföringsmoment, rättsliga mekanismer, förtroendeskapande, internationell närvaro, involvering i politiken, säkerhet, och ett fredsarbete som ska utföras i samma linje. Dessutom har analysen bekräftat att många av de aspekter studiens DDR-teori understryker som viktiga, överensstämmer med hur det colombianska fredsavtalet beskriver att FARC-EP:s medlemmars återintegrering ska gå till. Studien har även nått slutsatsen att det däremot återfinns aspekter i det colombianska fredsavtalet som inte är i enlighet med studiens DDR-teori och som således kan försvåra FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv. Dessa aspekterna är FARC-EP:s deltagandet i minröjningsprogram, statlig finansiering av FARC-EP:s ideella verksamhet, avsaknaden av långsiktiga arbetsstrategier för FARC-EP:s medlemmar, för stort ansvar som riktas mot FARC-EP vid enstaka tillfällen och i huvudsak ett exkluderande av barn och medlemmar med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar från FARC-EP.

Nyckelord: FARC-EP, fredsavtal, 2016, Colombia, DDR-teori, desarmering, demobilisering, återintegrering, FARC-EP:s medlemmar, kvalitativ innehållsanalys

From guerrilla warfare to civilian life – A qualitative study on FARC-EP's members reintegration according to the Colombian peace agreement from a DDR theory

The purpose of this study is to understand how the reintegration into civilian life is going to come about for FARC-EP's members. The primary material of this study consists of the Colombian peace agreement, signed 2016, between the government and the guerrilla FARC-EP. To meet the purpose of this study, the study addresses the following questions: How should FARC-EP's members be reintegrated into civilian life according to the Colombian peace agreement? How is the peace agreement's reintegration of FARC-EP's members understood on the basis of the chosen DDR-theory? To answer these questions, a DDR-theory (disarmament, demobilization and reintegration of individuals from armed groups) is applied together with a qualitative content analysis. By analyzing the primary material, I have found that FARC-EP's members are to be reintegrated into civilian life through a DDR-process based on institution building, reinsertion, legal mechanisms, confidence building, international presence, involvement in politics, security, and peace work to be implemented consistently. Moreover, the study has confirmed that several important aspects of the DDR-theory matches with how the Colombian peace agreement describes the reintegration of FARC-EP's members. However, the study also concludes that some aspects of the peace agreement are not in line with the DDR-theory, which can thus complicate FARC-EP's members' reintegration into civilian life. These aspects include FARC-EP's participation in demining programs, state funding of FARC-EP's voluntary work, the lack of long-term work strategies, excessive responsibility directed against FARC-EP occasionally, and mainly an exclusion of children and members with disabilities and chronic illnesses from FARC-EP.

Keywords: FARC-EP, peace agreement, 2016, Colombia, DDR-theory, disarmament, demobilization, reintegration, FARC-EP's members, qualitative content analysis

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2	MATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR	3
1.2.1	<i>Primärmaterial</i>	4
1.2.2	<i>Sekundärmaterial</i>	5
1.2.3	<i>Källkritik och avgränsningar</i>	5
2	BAKGRUND	7
2.1	COLOMBIAKONFLIKTEN OCH FARC-EP	7
3	TEORI OCH METOD	10
3.1	INTRODUKTION TILL DDR-TEORIN	10
3.2	BEGREPPSDEFINITION AV DDR	12
3.2.1	<i>Desarmering</i>	12
3.2.2	<i>Demobilisering</i>	13
3.2.3	<i>Återinföring</i>	13
3.2.4	<i>Återintegrering</i>	13
3.3	VIKTIGA DDR-KOMPONENTER	14
3.3.1	<i>Människorna i fokus</i>	14
3.3.2	<i>Flexibel, ansvarig och transparent</i>	14
3.3.3	<i>Statligt ägd</i>	15
3.3.4	<i>Integrerad</i>	16
3.3.5	<i>Utförligt planerad</i>	16
3.4	METOD: KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS	17
3.4.1	<i>Tillvägagångssätt</i>	18
4	LITTERATURÖVERSIKT OCH TIDIGARE FORSKNING	20
4.1	INTERNATIONELLA DDR-ERFARENHETER	20

4.2	COLOMBIANSKA DDR-ERFARENHETER	22
4.3	SAMMANFATTNING AV LITTERATURÖVERSIKTEN	26
5	ANALYS	28
5.1	DESARMERING	28
5.1.1	<i>Fred och internationell närvaro</i>	28
5.1.2	<i>Säkerhet</i>	32
5.2	DEMOBILISERING	35
5.2.1	<i>Säkerhet</i>	35
5.2.2	<i>Rättsliga mekanismer, diskriminering och återinföring</i>	38
5.3	ÅTERINTEGRERING	41
5.3.1	<i>Ansvar, politik och internationell närvaro</i>	42
5.3.2	<i>Barn, funktionsnedsatta och arbete</i>	48
5.3.3	<i>Rättsliga mekanismer och försoning</i>	51
6	RESULTAT	56
7	DISKUSSION	60
	REFERENSER	61

1 Inledning

Colombia har sedan länge plågats av en av världens värsta humanitära kriser. I landet har mer än 200 000 människor mördats i politiskt våld sedan 1960-talet. Påtvingade försvinnanden, rekrytering av barnsoldater, kidnappningar, sexuellt våld, intensivt gerillakrig, tortyr och massakrer är alla resultat av konflikten i Colombia.¹ Statens säkerhetsstyrkor och den tidigare vänstergerillan FARC-EP (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia– Ejército del Pueblo) är båda ansvariga för många utomrättsliga avrättningar på civila.²

Efter fredsförhandlingar som pågått sedan 2012 undertecknades ett fredsavtal mellan president Juan Manuel Santos regering och FARC-EP i september 2016. En vecka senare sade väljarna nej till fredsavtalet i en folkomröstning. Ett av de huvudsakliga skälen som angavs bland motståndarna var att FARC-EP enligt uppgörelsen skulle få rätten att omvandlas till ett politiskt parti. Ett omarbetat fredsavtal undertecknades i stället den 24 november 2016 – avtalet kom att bli den slutgiltiga överenskommelsen.³ President Santos tilldelades Nobels fredspris 2016 för hans bestämda fredsförsök som kulminerade i det historiska 310 sidor långa fredsavtalet.⁴

Trots att fredsavtalet undertecknats står Colombia inför en enorm utmaning – att lyckas inkludera FARC-EP:s medlemmar till det colombianska samhället. För att säkerställa en hållbar fred behöver postkonfliktssamhällen genomföra en rad olika mekanismer som möjliggör och underlättar individer från väpnade grupper övergång från militärt till civilt liv.⁵ I den här studiens fall innebär övergången att FARC-EP:s medlemmar ska återintegreras genom en DDR-process, vilket betyder att individer från väpnade grupper

¹ Utrikesdepartementet, ”Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Colombia 2015–2016”, Regeringskansliet, 2017.

² Lindahl, Ylva, Konflikten i Colombia. Utrikespolitiska institutet. 2017-10-30.

³ Lindahl, Ylva. Konflikten i Colombia. Utrikespolitiska institutet. 2017-10-30.

⁴ Palmér, Saga. Nobels fredspris till Juan Manuel Santos. *SVT*. 2017-10-07.

⁵ Langer, Arnim & Brown, Graham K. (red.), *Building sustainable peace: timing and sequencing of post-conflict reconstruction and peacebuilding*, First edition., Oxford, 2016, s 3.

desarmeras, demobiliseras och återintegreras till civilt liv. Med en DDR-process är målet att på nytt kunna göra anspråk på såväl sina medborgerliga och politiska rättigheter som sina ekonomiska och sociala rättigheter.⁶

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

En DDR-process innebär flera olika moment – exempelvis att individer från väpnade grupper lämnar över sina vapen, regeringar som eftersöker ett avslut på väpnade konflikter och civilsamhällen som tar emot eller tillbakavisar de demobiliserade.⁷ Vid en framgångsrik återgång till civilt liv för medlemmar från en väpnad grupp kan detta bidra till fler politiska subjekt, nya identiteter och nya möjligheter för att leva ett värdigt liv.⁸ Därav är det intressant att analysera det colombianska fredsavtalet utifrån en DDR-teori.

Med fredsavtalet mellan den colombianska regeringen och gerillan FARC-EP som bas ska ungefär 6000 FARC-EP-medlemmar slussas ut i ett civilt liv – som många bara har ett vagt minne av.⁹ Vissa av medlemmarna från FARC-EP har inga som helst erfarenheter av ett civilt liv eftersom de vuxit upp i en avskärmad miljö djupt inne i djungeln där gerillagruppen befunnit sig. Det finns en allvarlig oro att FARC-EP:s medlemmar kommer att ansluta till andra väpnade grupper i landet om inte staten uppfyller vad man lovat i fredsavtalet.¹⁰ En annan faktor som väcker oro är det motstånd från såväl den politiska ledningen till stora delar av det colombianska folket, som inte vill se FARC-EP inkluderas till politiken. Oklart är också hur FARC-EP:s medlemmars liv ska skyddas när de träder in i det civila samhället. Detta eftersom det finns diverse grupper som vill utföra hämndaktioner och således utnyttja medlemmarnas sårbarhet i livet utan va-

⁶ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, "2.10 The UN Approach to DDR", 2006, Level 2 Concepts, Policy and Strategy of the IDDRS, s 3-4.

⁷ Theidon, Kimberly, "Transitional Subjects: The Disarmament, Demobilization and Reintegration of Former Combatants in Colombia", *International Journal of Transitional Justice*, 2007, Vol. 1 Issue 1, s 66-67.

⁸ Lara Salcedo, Luz Marina, "¿Y después de la guerra qué? Avatares en el tránsito a la vida civil de jóvenes desmovilizados de las FARC", *Universitas Humanistica*, 2016, Vol. 82 Issue 82, s 51.

⁹ Lundin, Tomas. Lärde sig skjuta med en arm – men kan han leva utan vapen?. *Svenska Dagbladet*. 2017-04-30.

¹⁰ FBA. Nytt fredsavtal i Colombia – FBA viktig aktör. FBA. 2016-12-08.

pen.¹¹ Med andra ord bidrar dessa faktorer till en minst sagt osäker framtid för FARC-EP:s medlemmar. Syftet med den här studien är att förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till. För att uppnå studiens syfte ställs följande frågeställningar:

- *Hur ska FARC-EP:s medlemmar återintegreras till civilt liv enligt det colombianska fredsavtalet?*
- *Hur ska fredsavtalets återintegrering av FARC-EP:s medlemmar förstås utifrån den valda DDR-teorin?*

Med hjälp av studiens metod, kvalitativ innehållsanalys, kommer fredsavtalet mellan Santos regering och FARC-EP att analyseras. Vidare kommer fredsavtalet analyseras med studiens valda DDR-teori för att förstå hur FARC-EP:s medlemmar ska återintegreras till civilt liv.

Vad som bör poängteras är att jag är medveten om att processerna för desarmeringen och demobiliseringen för FARC-EP:s medlemmar, vid tillfället som studien skrivs, i stort sett är genomförda. Däremot är processen för återintegreringen av FARC-EP:s medlemmar inte ännu avslutad, då det tar närmare 3–5 år för återintegreringsprocesser att bli helt färdiga och således redo för att analyseras.¹² Då fredsavtalet undertecknades i november 2016 är det således inte möjligt i nuläget att redovisa för alla resultaten för återintegreringsprocessen.

1.2 Material och avgränsningar

I följande avsnitt kommer studiens material att presenteras och avgränsas. Det kommer även att redogöras för källkritik till materialet. Dessutom kommer bevekelsegrunder om användningen av materialet att belysas.

¹¹ Lundin, Tomas. Lärde sig skjuta med en arm – men kan han leva utan vapen?. *Svenska Dagbladet*. 2017-04-30.

¹² Berdal, Mats R., *Disarmament and demobilisation after civil wars: [arms, soldiers and the termination of armed conflicts]*, Oxford University Press for the International Institute for Strategic Studies, Oxford, 1996, s 8.

1.2.1 Primärmaterial

Den här studiens primärmaterial är det 310 sidor långa colombianska fredsavtalet mellan Juan Manuel Santos regering och gerillan FARC-EP: “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera” – ”Slutgiltigt avtal för ett avslut på konflikten och skapandet av en stabil och hållbar fred”. Fredsavtalet undertecknades den 24 november 2016 och är hämtat från FN:s databas för fredsavtal.¹³

Avtalet är uppdelat i sex kapitel. Det första kapitlet behandlar en landsbygdsreform. Reformen riktar sig främst mot att stänga gapet mellan städer och landsbygden och bidra med möjligheter för människorna från landsbygden. Det andra kapitlet är det om politiskt deltagande. Med det andra kapitlet vill man stärka demokratin genom att bland annat skapa utrymme i den politiska sfären för att nya politiska partier ska växa fram. Här står framväxten av FARC-EP:s nya politiska parti i fokus. I det tredje kapitlet föreslås insatser för att få ett avslut på konflikten. Målet med det tredje kapitlet är att säkerställa ett definitivt avslut på fientligheter mellan regeringsstyrkorna och FARC-EP. Gerillagruppen FARC-EP:s desarmering, demobilisering och återintegrering till civilt liv inkluderas bland annat i kapitlet. Fredsavtalets fjärde kapitel ämnar lösa problemet med illegala droger. Arbetet mot droger ska ske med ett människorätts- och genusperspektiv. Det femte kapitlet handlar om återupprättelse för konfliktens offer. Med hjälp av det femte kapitlet vill man till exempel skapa försoning för offren, ansvarstagande för grova människorättskränkningar och söka efter försvunna människor. För att uppnå de olika målen skapas olika rättsliga mekanismer. Det sista kapitlet fokuserar på hur fredsavtalet ska implementeras och särskilda lagar i övergångsfasen.¹⁴

Återintegreringen till civilt liv för medlemmarna från FARC-EP lyser igenom i hela avtalet, därför används hela fredsavtalet. De individer som tillhör gerillan FARC-EP benämns på olika sätt i fredsavtalet. Den här studien har valt en av benämningarna: FARC-EP:s medlemmar.

¹³ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24.

¹⁴ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24.

1.2.2 Sekundärmaterial

Studiens bakgrundskapitel kommer att konstrueras med hjälp av olika slags material. Ett av materialen är Catherine C. LeGrands vetenskapliga artikel "The Colombian Crisis in Historical Perspective" där LeGrand undersöker de historiska rötterna till den colombianska konflikten och vilka aktörer som har varit involverade.¹⁵ Ett annat material som kommer vävas in i bakgrunden är Álvaro Villarraga Sarmientos vetenskapliga artikel "Experiencias históricas recientes de reintegración de excombatientes en Colombia" som undersöker historiska fredsprocesser som ägt rum i Colombia mellan staten och olika väpnade grupper.¹⁶ Den svenska myndigheten för samhällsskydd och beredskap kommer även bidra till studiens bakgrundskapitel i form av myndighetens fördjupande information om konflikten i Colombia.¹⁷ För att forma och balansera studiens DDR-teori på ett nyanserat sätt kommer teorin att influeras av Mats R Berdals observationer och idéer om DDR i författarens verk *Disarmament and demobilisation after civil wars*.¹⁸ Berdals observationer och idéer kommer dock att tillämpas i mindre utsträckning i studien.

1.2.3 Källkritik och avgränsningar

Eftersom studiens syfte är att förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till – har avgränsningen gjorts att endast undersöka de delar i avtalet som berör FARC-EP:s medlemmar. Dessutom understryks det att alla aspekter inom relevanta områden i fredsavtalet inte kommer att redogöras på grund av primärmaterialens och studiens omfång. Eftersom att studiens primärmaterial, fredsavtalet, endast finns tillgängligt på dess originalspråk spanska har jag på egen hand översatt (mer information om översättningen kommer i studiens metod) de delar av primärmaterial som använts i studien. Spanska är mitt modersmål. Samtidigt är det viktigt att poängtera

¹⁵ LeGrand, Catherine C, "The Colombian Crisis in Historical Perspective", *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies*, 2003, 28:55-56.

¹⁶ Villarraga Sarmiento, Álvaro, "Experiencias históricas recientes de reintegración de excombatientes en Colombia", *Colombia Internacional*, 2013, Issue 77.

¹⁷ Pettersson, Therese & Engström, Garoun. Fördjupning Colombia. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2016.

¹⁸ Berdal, Mats R., *Disarmament and demobilisation after civil wars: [arms, soldiers and the termination of armed conflicts]*, Oxford University Press for the International Institute for Strategic Studies, Oxford, 1996.

att ett material kan tolkas på olika sätt beroende på vem som undersöker det. Med detta sagt är det ofrånkomligt att mina värderingar kan komma att lysa igenom studien.

2 Bakgrund

Intentionen med det här kapitlet är att skapa en överskådlig förståelse om det klimat som fredsavtalet verkar inom. Detta för att förstå hur situation för FARC-EP:s medlemmars återintegrering ser ut.

2.1 Colombiakonflikten och FARC-EP

Konflikten i Colombia kan spåras till mitten av 1900-talet och den period som kallas för La Violencia (våldet). Under La Violencia präglades Colombia av en politisk friktion mellan landets liberala och konservativa anhängare som resulterade i tusentals mord. De som påverkades allra mest var fattiga människor på landsbygden.¹⁹ Gerillagruppen FARC-EP bildades officiellt 1966 och utvecklades ur självförsvarsgrupper som bildats på landsbygden under La Violencia. Vid gerillans skapelse stod FARC-EP för en marxistisk-leninistisk ideologi.²⁰ Under 1980-talet tillät den colombianska staten att ett nytt politiskt parti skulle få skapas av ett flertal anhängare till FARC-EP. Anhängarna hade som mål att påverka den politiska debatten i landet med en mer rural agenda. Partiet döptes till Union Patriótica och snart hade representanter från partiet involverat sig i främjandet av rättigheter för jordbruksbefolkningen och engagerat sig i fackföreningsfrågor. Några av representanterna hade även som intention att ställa upp i det allmänna valet. Utfallet blev däremot att ungefär 2000 partimedlemmar mördades av lönnmördare på order av olika paramilitära grupper, högt uppsatta militärer och lokala politiska ledare. Union Patriótica tillsammans med det mycket sköra förtroendet för staten utplånades. Denna händelse har bidragit till FARC-EP:s historiska motvillighet att lämna över sina vapen. Oförmågan eller motståndet av den colombianska regeringen att skapa ett säkert politiskt utrymme för en opposition att växa fram – har beskrivits som ett stort

¹⁹ LeGrand, Catherine C, "The Colombian Crisis in Historical Perspective", *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies*, 2003, 28:55-56, s 172.

²⁰ Pettersson, Therese & Engström, Garoun. *Fördjupning Colombia. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. 2016.

demokratiskt misslyckande av Colombia.²¹ Gerillagruppen kom i stället att börja finansiera sin verksamhet genom bland annat narkotikasmuggling och kidnappningar.²² Genom involveringen i de illegala och lukrativa aktiviteterna växte FARC-EP fram till Colombias största gerillagrupp. Gerillan FARC-EP bär ansvaret för enormt många grova människorättskränkningar. FARC-EP:s våldsaktioner bestod exempelvis av användning av landminor, attacker mot polisstationer och armépatruller, sprängningar av broar, vattenledningar och avrättningar av civilbefolkningen. Under 2002 kidnappades den dåvarande presidentkandidaten Ingrid Betancourt och hölls sedan som gisslan i sex och ett halvt år innan colombianska säkerhetsstyrkor lyckats frita henne, även denna aktion utfördes av FARC-EP.²³

Förutom FARC-EP har en rad andra olika icke-statliga väpnade grupper bidragit till Colombias instabilitet. Bland dessa hittar vi gerillagruppen ELN (Ejército de Liberación Nacional) som än i dag är aktiv, ett flertal olika drokarteller som Medellinkartellen och Calikartellen och den paramilitära paraplyorganisationen AUC (Autodefensas Unidas de Colombia).²⁴ USA:s involvering i Colombias konflikt har varit storskalig. 2001 implementerades Plan Colombia, en bilateral strategi mellan USA och Colombia. Enligt USA själva var målet med strategin att bland annat bistå den colombianska staten med förverkligandet av mänskliga rättigheter, kontroll över sitt territorium och bekämpningen av narkotikasmugglingen. Plan Colombia har dock blivit kraftigt kritiserat. Amnesty International hävdar att USA:s ekonomiska bistånd med Plan Colombia skulle gått till den colombianska befolkningen och inte till landets militära och polisiära styrkor. Amnesty International hävdar även att respekten för mänskliga rättigheter har förbisetts i den strategi USA förespråkade vid bekämpningen av Colombias narkotikahandel.²⁵

²¹ LeGrand, 2003, s 176.

²² Pettersson, Therese & Engström, Garoun. *Fördjupning Colombia*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2016.

²³ LeGrand, 2003, s 177.

²⁴ Pettersson, Therese & Engström, Garoun. *Fördjupning Colombia*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2016.

²⁵ Ramírez Montañez, Julio César, "Fifteen Years of Plan Colombia (2001-2016) The Recovery of a Weak State and the Submission of Narco-terrorist Groups?", *Analecta Política*, 2017, Vol. 7 Issue 13, s 325-327.

I Colombia har det historiskt sett ägt rum flera olika fredsprocesser mellan staten och olika väpnade grupper. Under de senaste fyra årtionden kan man identifiera åtminstone fyra fredsprocesser med särskild betydelse.²⁶ Den första bestod av ett eldupphör och amnesti under 1982 som resulterade i att 1423 individer demobiliserades. Många av de som fick amnesti befann sig i fängelser och kom från gruppen ADO (Autodefensa Obrera).²⁷ Den andra utspelade sig under 1990-talet då bland annat de väpnade grupperna M-19 (Movimiento 19 de abril) och EPL (Ejército Popular de Liberación) upplöstes. 5551 personer demobiliserades genom olika återintegreringsprogram under den här fredsprocessen.²⁸ Den tredje har pågått sedan 1994 och har fungerat som en individuell möjlighet för desertörer från gerillagrupper (bland annat från FARC-EP och ELN) att erhålla benådning och återintegreras till civilt liv.²⁹ Den sista bestod av ett fredsavtal mellan regeringen och den paramilitära paraplyorganisationen AUC. Den sistnämnda fredsprocessen la grunden för att AUC:s deltagare kollektivt demobiliserades mellan 2002–2006.³⁰ Dessa fredsprocesser kommer att belysas ytterligare i studiens kapitel för litteraturöversikt, då de är av stor betydelse för att analysera den här studiens fredsavtal.

²⁶ Villarraga Sarmiento, Álvaro, “Experiencias históricas recientes de reintegración de excombatientes en Colombia”, *Colombia Internacional*, 2013, Issue 77, s 109.

²⁷ Villarraga Sarmiento, 2013, s 111-112.

²⁸ Villarraga Sarmiento, 2013, s 116-117.

²⁹ Villarraga Sarmiento, 2013, s 124.

³⁰ Villarraga Sarmiento, 2013, s 127.

3 Teori och metod

I följande kapitel kommer studiens teori och metod att presenteras och utvecklas. Både studiens DDR-teori och studiens metod, kvalitativ innehållsanalys är relevanta och nödvändiga för att uppnå studiens syfte. Med hjälp av studiens metod kommer innehållet i fredsavtalet att analyseras. Den här analysen utförs med hjälp av en DDR-teori för att förstå hur återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar till civilt liv ska gå till.

Studiens DDR-teori är uppdelad i tre avsnitt. Avsnitten har namngetts: introduktion till DDR-teorin, begreppsdefinition av DDR och viktiga DDR-komponenter. De två första avsnitten i studien finns tillgängliga för att ge läsaren ett underlag om DDR och förståelse för hur DDR definieras i den här studien. Innehållet i det tredje avsnittet är det perspektiv som i huvudsak kommer att vävas in i studiens analys. Element från de två första avsnitten kan dock komma att inkluderas till analysen i mindre utsträckning. Studiens metod är uppdelad i två delar. Delarna kallas: metod: kvalitativ innehållsanalys och tillvägagångssätt. Det första beskriver kvalitativ innehållsanalys på ett generellt sätt medan den andra ämnar ge läsaren en inblick i hur metoden kommer att fungera mer praktiskt i den här studiens analys.

3.1 Introduktion till DDR-teorin

Den här studiens teoretiska förhållningssätt är som tidigare nämnts en DDR-teori. DDR innebär att individer från väpnade grupper desarmeras, demobiliseras och återintegreras till civilt liv. Studiens teori kommer i huvudsak att baseras på FN:s inställning till DDR. Närmare bestämt på en specifik del av FN:s större ramverk om DDR som kallas ”The UN Approach to DDR 2.10”.³¹ Som tidigare har nämnts baseras den här studiens teori

³¹ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, "2.10 The UN Approach to DDR", 2006, Level 2 Concepts, Policy and Strategy of the IDDRS.

dessutom i mindre grad på Mats R Berdals observationer och idéer om DDR.³² Det ska även poängteras att den här studiens DDR-teori är av praktisk och konkret karaktär. Teorin kommer visa upp en klar bild av vad en DDR-process bör innehålla och hur moment i en DDR-process bör planeras och genomföras.

Inom Förenta nationernas flerdimensionella system om hur de förhåller sig till fredsbyggande återfinns ”The Integrated DDR standards (IDDRS)”. En specifik del i detta system, ”The UN Approach to DDR 2.10”, visar hur DDR kan bidra till ökad säkerhet, återuppbyggnaden av samhällsstruktur och utvecklingen av mänsklig kapacitet.³³ Detta ska resultera i etablissemang av en hållbar och långsiktig kapacitet för fredsbyggande. Först och främst är det viktigt att framhålla att en DDR-process inte ensam kan lösa en konflikt. Processen kan dock bidra med en säker omgivning så andra element som säkerhetsreform (SSR), allmänna val och rättssäkerhetsreformer kan fullföljas.³⁴ Berdal menar i samma linje att desarmering per se inte nödvändigtvis förstärker säkerhet om inte den är en del av en bredare politisk process som eftersöker försoning mellan grupperna i konflikten.³⁵ DDR-process har som mål att bidra med säkerhet och stabilitet i postkonfliktsamhällen så att återhämtning och utveckling kan starta. DDR är en komplex process med politiska, militära, säkerhetsmässiga, humanitära och socioekonomiska dimensioner. Det ultimata målet för DDR-program är att förhindra återgången till våldsam konflikt, det vill säga göra fred oåterkallelig. DDR är en flexibel process som ska anpassa sig till de unika behov ett land eller region behöver.³⁶ Värt att poängtera är även att DDR har utstått kritik. DDR-process har betraktats som begränsad på grund av att slutsatserna av processen ofta varit vaga eller framhävt uppenbara aspekter. Kritiken har även menat att bara för att postkonfliktsamhällen inte återgår till väpnad strid betyder automatiskt inte detta att DDR-processen varit framgångsrik.³⁷

³² Berdal, Mats R., *Disarmament and demobilisation after civil wars: [arms, soldiers and the termination of armed conflicts]*, Oxford University Press for the International Institute for Strategic Studies, Oxford, 1996.

³³ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 1.

³⁴ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 1-3.

³⁵ Berdal, 1996, s 38.

³⁶ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 4.

³⁷ Schulhofer-Wohl, Jonah & Sambanis, Nicholas, *Disarmament, demobilization and reintegration programs: an assessment*, Folke Bernadotte Academy, Sandöverken, 2010, s 3.

För att DDR-program ska ha en varaktig effekt måste nödvändiga mekanismer och institutioner implementeras för att arbeta med olösta spänningar mellan grupper i fråga – utan att återgå till våld. Detta kommer således att underlätta att komma över de ärr och komplexa arv krig lämnat efter sig.³⁸ Etableringen av en DDR-process kommer man generellt sett överens om vid eldupphör, avslutningen av fiendskap eller vid ett omfattande fredsavtal.³⁹ Ansvarstagandet för att DDR genomförs delas normalt sett mellan de parter som undertecknat fredsavtalet och FN, tillsammans med internationellt biståndskapital. Vidare finns det fem grupper av människor som bör inkluderas till DDR-program: (1) vuxna manliga och kvinnliga medlemmar från den väpnade gruppen (2) barn associerade med den väpnade gruppen (3) de som arbetar i icke-stridande roller (även kvinnor) (4) medlemmar till den väpnade gruppen med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar och (5) familjemedlemmar.⁴⁰

3.2 Begreppsdefinition av DDR

Då studiens teori utgör en central del av den här studien är det viktigt att definiera DDR. Detta genomförs framförallt för att skapa en klar bild för läsaren om vad DDR i själva verket hänvisar till. Det första D:et (disarmament) översätts i den här studien till desarmering, det andra D:et (demobilization) till demobilisering, (reinsertion) till återinföring*⁴¹ och R:et (reintegration) till återintegrering. När begreppet DDR används i den här studien innehar det nedanstående betydelse.

3.2.1 Desarmering

Desarmering är insamling, dokumentation, kontroll och överlämning av handledsvapen, ammunition, sprängämnen, lättare och tyngre vapen från aktivt stridande individer från

³⁸ Berdal, 1996, s 6.

³⁹ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 3.

⁴⁰ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 7.

⁴¹ United Nations Disarmament, Demobilization and Reintegration Resource Centre. What is DDR?. United Nations Disarmament, Demobilization and Reintegration Resource Centre. 2005.

*Återinföring är en del av demobiliseringsfasen.

väpnade grupper. Desarmering inkluderar även utvecklingen av ansvarsfulla vapenhanteringsprogram.⁴²

3.2.2 Demobilisering

Demobilisering är den formella och kontrollerade avgången av aktivt stridande individer från väpnade grupper. Det första steget av demobiliseringen kan sträcka sig från handledning för de som ska demobiliseras i tillfälliga faciliteter till att samla stora mängder av trupper i läger för detta ändamål (militära bostäder, uppsamlingsområden eller barracker). Det andra steget av demobiliseringen innefattar det stödpaket till de demobiliserade – som kallas för återinföring.⁴³

3.2.3 Återinföring

Återinföring är den hjälp som erbjuds till de som ska demobiliseras under demobiliseringsprocessen men innan den långsiktiga återintegreringsprocessen. Återinföring är en form av övergångsbistånd för att täcka för de som ska demobiliseras och hans familjs grundläggande behov. Till detta bistånd kan det inkluderas särskilda säkerhetstillåtelser, mat, kläder, sjukvård, kortsiktig utbildning, träning, arbetsanställning och verktyg. Medan återintegrering är en långsiktig kontinuerlig social och ekonomisk utvecklingsprocess är återinföring kortsiktig materiell- och/eller finansiell assistans för att möta omedelbara behov. Återinföring kan pågå upp till ett år.⁴⁴

3.2.4 Återintegrering

Återintegrering är processen där de som demobiliseras erhåller civil status och uppnår hållbar arbetsanställning och inkomst. Återintegrering är i huvudsak en social och ekonomisk process med en öppen tidsram och som främst äger rum i samhällen på lokal

⁴² United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 4.

⁴³ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 5.

⁴⁴ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 5.

nivå. Det är en del av den allmänna utvecklingen av ett land och ett nationellt ansvar, och kräver ofta långsiktigt externt bistånd.⁴⁵

3.3 Viktiga DDR-komponenter

Följande del av den här studiens DDR-teori belyser fem viktiga komponenter en DDR-process bör innehålla. (1) människorna i fokus (2) flexibel, ansvarig och transparent (3) statligt ägd (4) integrerad och (5) utförligt planerad. Komponenterna baseras på de erfarenheter FN har erhållit med sitt fredsbyggande arbete där DDR har använts.⁴⁶ Viktigt att understryka är att de fem komponenterna kommer att balanseras med hjälp av Berdals idéer kring DDR-process – detta för att studiens DDR-teori ska vara så nyanserad som möjligt.

3.3.1 Människorna i fokus

Icke-diskriminering, rättvis och opartisk behandling är grundprinciper i både planering- och genomföringen av DDR. Detta betyder att individer inte skall diskrimineras baserat på kön, ålder, ras, religion, nationalitet, etniskt ursprung, politisk åskådning, eller andra egenskaper. Baserat på medlemmarnas särskilda behov ska de även ha åtgång till likvärdiga möjligheter oavsett vilken väpnad grupp de stridit för. Kvinnor och tjejer har troligtvis spelat många olika roller inom väpnade trupper, som aktivt stridande individer, anhängare, ”fruar”, sexslavar, kurirer, kockar, etc. Planeringen och genomförandet av DDR-program bör därför ha som mål att främja jämställdhet. Ett primärt mål DDR strävar efter är ökad mänsklig säkerhet, på grund av den här anledningen är det viktigt att främja ett rättighetsperspektiv för de individer som deltar i programmen. För att säkerställa att alla individers mänskliga rättigheter respekteras krävs mekanismer som minimerar repressalier, stigmatisering och diskriminering.⁴⁷

3.3.2 Flexibel, ansvarig och transparent

⁴⁵ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 5.

⁴⁶ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 8.

⁴⁷ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 8-9.

Det krävs genuina åtaganden från nationella myndigheter och de parter som undertecknat fredsavtalet för att se till att DDR genomförs. Korruption gällande resurser avsedda för medlemmarna från den väpnade gruppen är oacceptabelt.⁴⁸ Här menar Berdal att förväntningar och hopp i många fall skapas bland medlemmarna vid ett eldupphör eller fredsavtal om att fred kommer leda till några synbara förbättringar till det vardagliga livet.⁴⁹ Desarmering har enbart ett begränsat värde om inte de som desarmerats är rimligen nöjda med de säkerhetsmässiga, ekonomiska och sociala löften som staten har utlovat.⁵⁰ Med andra ord är det betydelsefullt att hålla vad man lovat. Vidare menar Berdal att om exempelvis vistelsen för medlemmarna i de tillfälliga militära lägren ser ut att förlängas måste DDR-processen vara flexibel nog för att hantera fenomen som desertering och våld bland medlemmarna. För att minimera riskerna för storskaligt våld måste inte bara vapen registreras utan även förvaras separat från de militära lägren.⁵¹

3.3.3 Statligt ägd

Som tidigare nämnts delas ansvaret för genomförandet av fredsavtalet normalt sett upp mellan olika aktörer. Trots detta måste det markeras att det primära ansvaret för att DDR-program ska bli framgångsrika ligger hos nationella och lokala aktörer. Då nationell kapacitet i många fall är svag, där DDR är nödvändig, måste ett antal bidragande faktorer inkluderas. FN kan bidra med utbildning till nationella institutioner, bistå med finansiering och övervakning. Vid sidan om nationella institutioner spelar civilsamhället en nyckelroll i form av att stötta processen med teknisk kapacitet och expertis för återuppbyggnaden. Civilsamhällets involvering kommer bidra till långsiktig framgång.⁵² I linje med långsiktig framgång menar Berdal att kortsiktiga akuta behov (som återinföring) inte får tillåta att underminera långsiktiga utvecklingsmål.⁵³ FN:s inställning till DDR menar även att lokalsamhällets involvering kommer att gynna de grupper som i

⁴⁸ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 11.

⁴⁹ Berdal, 1996, s 51.

⁵⁰ Berdal, 1996, s 36-37.

⁵¹ Berdal, 1996, s 43-44.

⁵² United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 12.

⁵³ Berdal 1996, s 41.

tidigare DDR-processer blivit exkluderade, nämligen kvinnor, barn, minoritetsgrupper och personer med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar.⁵⁴

3.3.4 Integrerad

Vid både planering och genomförande av DDR i en fredsprocess är det essentiellt att samtliga fredsaktörer (exempelvis nationella, regionala, lokala och internationella) arbetar i samma linje och med samma målsättning. Då internationella aktörer ofta arbetar med fredsbyggande och DDR i ett land under en begränsad tidsram är det viktigt att dra nytta av den internationella närvaron för att förstärka statens kapacitet att kunna främja – men framförallt säkerställa sina medborgares mänskliga rättigheter på ett utförligare sätt än vad man tidigare varit kapabel till.⁵⁵

3.3.5 Utförligt planerad

Riskbedömningar och säkerhetsåtgärder för medlemmarna från den väpnade gruppen och de som arbetar med DDR-programmen bör planeras i förväg och finns med i själva processen. Vem som ska ansvara för säkerheten kan variera men innefattar oftast FN-styrkor eller nationell polis och/eller militär.⁵⁶ Berdal förklarar även att det är väsentligt för vilken DDR-process som helst att genomförandet måste ske i en säker omgivning.⁵⁷ Berdal menar fortsättningsvis att DDR-processen måste vara noggrant planerad i fråga om kontanthantering. Mängden kontanter som erbjuds till individerna som är på väg till civilt liv måste vara mycket väl analyserat då överdriven tillit till kontantkompensation kan leda till ineffektiv eller ingen återintegrering överhuvudtaget. Kontantkompensation för medlemmarna löser alltså varken ekonomisk, social eller politisk återintegrering.⁵⁸ En kartläggning av lokal och nationell arbetsmarknad behöver också iscensättas för att rusta upp med tillräcklig kapacitet för att implementera medlemmar-

⁵⁴ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 12.

⁵⁵ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 13-14.

⁵⁶ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 14.

⁵⁷ Berdal, 1996, s 24.

⁵⁸ Berdal, 1996, s 47.

nas återintegrering till civilt liv. Övervakning och utvärdering av DDR-processen måste slutligen inrättas för att försäkra sig om att DDR-aktiviteter fullbordas med kvalitet.⁵⁹

3.4 Metod: Kvalitativ innehållsanalys

En innehållsanalys är en metod som används för att på ett systematiskt och objektivt sätt beskriva eller kvantifiera ett fenomen.⁶⁰ Två förgreningar existerar inom innehållsanalysen, den kvantitativa och den kvalitativa. Det kvantitativa förhållningsättet kommer dock inte att användas eftersom studien inte avser att räkna förekomsten av begrepp.⁶¹ Detta då det varken ligger inom ramen för studiens syfte eller frågeställningar. Studiens metod är därför, och som tidigare nämnts, en kvalitativ innehållsanalys. En kvalitativ innehållsanalys tillåter forskaren att pröva teoretiska frågor för att förstärka förståelsen om det material som undersöks. Genom kvalitativ innehållsanalys är det möjligt att omvandla ord eller längre textstycken till mindre innehållsrelaterade kategorier. Målet är att erhålla en avgränsad beskrivning av fenomenet som undersöks. Resultatet av analysen är kategorier som beskriver det problematiserande fenomen som presenterats i studiens frågeställningar.

En intressant aspekt av kvalitativ innehållsanalys är att metoden bidrar med stor flexibilitet för forskaren vid utformningen av själva analysen. Forskaren tar med andra ord själv ansvaret för hur hen vill bygga upp metoden (dock fortfarande inom ramarna för den kvalitativa innehållsanalysen).⁶² Metodens flexibilitet har å andra sidan utstått en del kritik. Bristen på en fastslagen definition av metoden och en spretig strategi för handlingsättet har potentiellt sett begränsat tillämpningen av metoden.⁶³ Kvalitativ innehållsanalys kan användas för att utveckla förståelse för kommunikations betydelse. Med metoden söker man efter aspekter som förklarar kontext, intentioner och konse-

⁵⁹ United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, 2006, s 14-15.

⁶⁰ Elo, Satu & Kyngäs, Helvi, "The qualitative content analysis process", *Journal of Advanced Nursing*, 2008, Vol. 62 Issue 1, s 108.

⁶¹ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, s 43.

⁶² Elo & Kyngäs, 2008, s 108.

⁶³ Hsiu-Fang, Hsieh & Shannon, Sarah E, "Three Approaches to Qualitative Content Analysis", *Qualitative Health Research*, 2005, Vol. 15 Issue 9, s 1277.

kvenser.⁶⁴ Vidare i en kvalitativ innehållsanalys kan det även vara viktigt att se på det som inte uttalas i materialet. Att något inte artikuleras kan i sig självt vara betydelsefullt och påverka innebörden av materialet och därmed resultatet.⁶⁵ Således erbjuds möjligheten i en kvalitativ innehållsanalys för manifesta och latenta tolkningar.⁶⁶ En annan viktig komponent att ha i åtanke när man utför metoden är att alla intressanta och relevanta aspekter i materialet inte kan inkluderas till analysen.⁶⁷

3.4.1 Tillvägagångssätt

I takt med att primärmaterialet granskats, studiens teori utvecklats, och forskningsläget undersökts gick det att urskilja ett återkommande och gemensamt tema – DDR. För att dessutom uppnå studiens syfte, förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till – är det naturligt och nödvändigt att applicera studiens DDR-teori även i metoden. Således kommer DDR att utgöra den här studiens kategorier. Efter att metoden har påbörjats med studiens DDR-teori som språngbräda är det studiens primärmaterial som sätts i fokus. Primärmaterialet skall tala för sig självt eftersom studiens analys baseras på fredsavtalet.

Metoden kommer att starta med skapandet av tre kategorier, desarmering, demobilisering och återintegrering. Skapandet av kategorier är grundläggande i en kvalitativ innehållsanalys. En kategori är en grupp som delar gemensamt innehåll. Därefter kommer meningsenheter från fredsavtalet att plockas ut och placeras under relevant kategori i analysen. I studiens analys kommer meningsenheter på spanska att väljas ut från primärmaterialet. I stället för bokstavligena citat kommer meningsenheterna i den här studien bestå av längre textstycken. För enkelhetens skull har dock inga ordagranna översättningar gjorts. För läsbarhetens skull kommer meningsenheterna i stället att presenteras i löpande text på svenska där andemeningen synliggörs. Efter kolon (:) i analysen kommer meningsenhetens andemening att följa. Slutet av meningsenheten markeras med fotnot. En kondensering av meningsenheterna utförs därpå för att på ett summerande

⁶⁴ Elo & Kyngäs, 2008, s 109.

⁶⁵ Bergström & Boréus, 2012, s 51.

⁶⁶ Graneheim, U.H. & Lundman, B, "Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, 2004, 24(2), s 105-106.

⁶⁷ Bergström & Boréus, 2012, s 88.

sätt bibehålla kärnan men förkorta innehållet. Sedan kommer det att tilldelas en etikett för meningsenheterna. Att tilldela en etikett resulterar i att primärmaterialet kan ses på ett nytt och annorlunda sätt. Sist kommer den kondenserade formen av meningsenheten att abstraheras. Abstrahering är den process varigenom den kondenserade meningsenheten beskrivs och tolkas på en högre abstraktionsnivå – i förhållande till studiens teori och/eller tidigare forskning.⁶⁸

Rent praktiskt och för tydlighetens skull kommer det i studiens analys att utföras en uppdelning av moment. För varje meningsenhet som analyseras kommer detta att ske i tre moment. Det första momentet kommer bestå av meningsenheten. Det andra momentet av kondenseringen av meningsenheten och tilldelningen av etiketten. Det tredje och sista momentet kommer bestå av abstraheringen av meningsenheten.

⁶⁸ Graneheim & Lundman, 2004, s 106–107.

4 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Så länge som krigsföring har funnits har samhällen handskats med problemet om vad man ska göra med individerna som stridit i konflikten när kriget upphört.⁶⁹ Forskningsfältet för fredsprocesser är omfattande. Urvalet av den forskning som inkluderats till den här studien baseras på kriteriet DDR. Den här studiens tidigare forskning har delats upp i två ämnesområden. Det första ämnesområdet riktar in sig på internationella fredsprocesser där DDR använts. Alla fredsprocesser har olika förutsättningar. Trots detta är det mycket viktigt att belysa några av dessa för att kunna jämföra andra länders fredserfarenheter med den här studiens fall. Detta då det kan ge indikationer om vilka vägar man borde följa eller inte följa – för att nå en så framgångsrik fredsprocess som möjligt. Det andra ämnesområdet består av colombianska fredserfarenheter med fokus på DDR (som ägt rum innan den här studiens fredsavtal). Att undersöka Colombias historiska fredsprocesser är mycket viktigt för att förstå vilka lärdomar de tidigare processerna bidragit med samt för att kunna jämföra dessa med den här studiens primärmaterial. Båda ämnesområdena är relevanta för att på ett generellt sätt skapa sig en förståelse om forskningsfältet.

4.1 Internationella DDR-erfarenheter

Hellmüller använder sig av intervjuer och traditionell dokumentsökning som metodologiska verktyg för att forska om fredsprocessen i Demokratiska Republiken Kongo (DKR). Ett fredsavtal (Global and All Inclusive Agreement) undertecknades 2002 av DKR:s regering, olika icke-statliga väpnade grupper, den politiska oppositionen och civilsamhället. DDR-process inkluderades till fredsavtalet. Hellmüllers forskning hävdar att internationella och lokala fredsaktörer i DKR konstruerade och utförde sina pro-

⁶⁹ Schulhofer-Wohl & Sambanis, 2010, s 1.

gram på olika sätt. Lokala fredsaktörer prioriterade försoning mellan samhällen och hade som mål att sammanlänka olika etniska grupper. Detta genomfördes bland annat genom skapandet av nätverk, direkt medling, sociokulturella aktiviteter och genom samtal om det förflutna. Internationella fredsaktörer hade i sin tur ett annorlunda mål, nämligen återbyggandet av staten enligt Webers definition – det legitima våldsmonopolet på avgränsat territorium. Detta genomfördes genom DDR och stöd för landets allmänna val. Trots de olika aktionerna är fred i DKR minst sagt ostabilt. Landet saknar såväl statlig kontroll som fredliga relationer mellan olika etniska grupper. Hellmüller menar att om de olika fredsaktörerna hade samarbetat och anpassat sina program till varandra på ett mer sammanhängande och kommunikationsmässigt sätt hade fredsbyggandet kunnat bli mer effektivt.⁷⁰ En sammanflätning av de lokala aktörerna med expertis om DKR:s samhälle, och de internationella aktörerna med objektiva förhållningssätt och kapital – hade med andra ord kunnat resultera i en mer framgångsrik fredsprocess.⁷¹ En annan aspekt Hellmüller ser som problematisk i landets fredsprocess är de demobiliserades oförmåga att komma in på arbetsmarknaden. Otillräckliga resurser och utbildning i DDR-programmen betraktas vara de bakomliggande faktorerna till detta fenomen. Hellmüller menar, i linje med Jaramillo, att arbetslöshet är en av de anledningarna varför de demobiliserade väljer att på nytt ta upp sina vapen.⁷²

Söderström föreslår i sin forskning att de demobiliserade har potentialen att på ett avgörande sätt forma demokrati och efterkrigspolitik, men att forskning kring detta område fortfarande sällan förekommer. Söderström undersöker i sin forskning hur återintegreringsprogram för de demobiliserade och politik samspelar. Detta utförs genom att analysera DDR-erfarenheter från Liberia. Det liberiska DDR-programmet är särskilt användbart vid undersökningen av länken mellan återintegreringsprogram och politisk återintegrering menar Söderström – detta bland annat eftersom det var det första programmet där FN:s inställning till DDR (IDDRS) implementerades. Forskningen poängterar att både under- och överrepresentation av de demobiliserade i politiken utgör en fara för fred och demokrati. Överrepresentation av demobiliserade individer vid politi-

⁷⁰ Hellmüller, Sara. Timing and Sequencing of Post-Conflict Reconstruction and Peacebuilding Efforts in Dr Congo. I *Building Sustainable Peace: Timing and Sequencing of Post-Conflict Reconstruction and Peacebuilding*, Langer, Arnim & Brown, Graham K. (red.), First edition., Oxford, 2016, s. 243–244.

⁷¹ Hellmüller, 2016, s 257–258.

⁷² Hellmüller, 2016, s 255.

ken ger just de demobiliserade en orättvis fördel jämfört med de delar av befolkningen som inte engagerat sig i våld. Underrepresentation å andra sidan riskerar att återaktivera konfliktens känsliga orsaker då detta kan leda till att de demobiliserade på nytt känner sig marginaliserade.⁷³ Vissa av de demobiliserade som i Liberia deltagit i DDR-program tenderade att värdesätta vissa värderingar högre än andra, på ett sätt som föreslog att det finns en koppling mellan deltagande i programmen och relation med politiken. Kopplingen innebär att de demobiliserade genom DDR-programmen antingen bidrog till demokrati och fred eller satte sig emot detta. Återintegreringsprogram kan dessutom producera psykologiska resurser som hjälper individerna att delta i politiken, utifrån detta kan även de demobiliserade skapa professionella identiteter som innebär att de åtar ett arbete där de representerar staten. Den här situationen kan skapa förtroende mellan civilsamhället, staten och de demobiliserade, något som Söderström menar är mycket viktigt. Dock vittnar Söderströms forskning om Liberia på det motsatta. Söderström menar i stället att programmen misslyckades eftersom staten inte lyckades inkludera tillräckligt många av de demobiliserande och framför allt för att staten inte höll vad de lovade. I stället skadades relationen ytterligare mellan civilsamhället, staten och de demobiliserade.⁷⁴

4.2 Colombianska DDR-erfarenheter

I linje med information i studiens bakgrund, identifierar Derks et al. forskning även fyra viktiga fredsprocesser i Colombia. Derks et al. menar nämligen att sedan 1980-talet har det ägt rum fyra viktiga DDR-processer i landet (bortsett från fredsavtalet med FARC-EP). Forskningen av Derks et al. menar att den första bestod av en generell amnesti för gerillor under 1982. Den andra innebar en DDR-process för gerillagrupper, bland dessa M19 och EPL som nådde ett fredsavtal med regeringen under den första halvan av 1990-talet. En tredje process som pågick sedan 1994, med fokus på individuella desertörer från gerillagrupper. Slutligen en fjärde större process där Colombia såg en DDR-process mellan 2002–2006 där landets paramilitära styrkor kollektivt genomgick demo-

⁷³ Söderström, Johanna, "The political consequences of reintegration programmes in current peacebuilding: a framework for analysis", *Conflict, Security & Development*, 2013, Vol. 13, No. 1, s 88-89.

⁷⁴ Söderström, 2013, s 108-109.

bilisering. Följaktligen kommer intressanta aspekter från några av DDR-processerna att belysas.⁷⁵

Politiska partier och NGO:s skapades av de demobiliserade under Colombias andra DDR-process. De som stridit återintegrerades till civilt liv med hjälp av statligt socialt- och ekonomiskt stöd, dock fanns inget som helst stöd för försoning eller ersättning för offer. DDR-processen betraktas som ganska framgångsrik, detta trots att ungefär 1000 personer av de som demobiliserats mördats av bland annat FARC-EP – på grund av att de ”förrått det revolutionära syftet”. Den tredje DDR-processen har även kallats för det ”individuella programmet”. Det individuella programmet är först och främst en strategi för upprorsbekämpning mot gerillagrupper. Genom att locka gerillamedlemmar tillsammans med deras familjer till civil återintegrering siktar myndigheterna på att underminera gerillagruppernas styrka. Under den här processen försöker myndigheterna dessutom att erhålla viktig underrättelseinformation från de demobiliserade för framtida militära anfall. Myndigheterna använder sig bland annat av flygfördelning av broschyrer till områden där gerillagrupper tros befinna sig och slug Tv-reklam för att sprida sitt budskap om programmet. Fram till mitten av 2010 hade myndigheterna betalat ut runt elva miljoner euro till nästan 5 000 demobiliserade i gengäld för strategisk underrättelseinformation från militären.⁷⁶ Viktigt att poängtera är att det individuella programmet medför en hel del risker för de som demobiliserats. Det är inte ovanligt att agenter från den tidigare colombianska underrättelsetjänsten DAS (Departamento Administrativo de Seguridad) kontakter en individ efter demobilisering för att få fram information om gerillagrupperns lokalisering. När individen ger ifrån sig den här typen av information blir hen lovad ekonomisk ersättning, något som inte alltid förverkligas. Det finns även fall där demobiliserade tvingas följa med regeringens armépatruller på flygoperationer för att peka ut var deras tidigare grupper har varit aktiva. Den här typen av upprorsbekämpning har en negativ påverkan på mänsklig säkerhet. De demobiliserade blir angripna eftersom de stämplas som ”tjallare”. Samtidigt är situationen paradoxal då demobilise-

⁷⁵ Derks et al., “A Community Dilemma: DDR and the changing face of violence in Colombia”, *Peace, Security and Development Network*, 2011, No 00030, s 17.

⁷⁶ Derks et al., 2011, s 17–18.

rade även tar egna initiativ för att överlämna falsk information i utbyte mot privilegier.⁷⁷

Officiellt sett avslutades paramilitarismen i Colombia i takt med den fjärde DDR-processen landet genomgick 2002–2006. Trots detta var processen långt ifrån fläckfri. Derks et al. menar att diskussioner angående hur många personer som demobiliserades stod i centrum. Initialt ansågs det existera mellan 10 900 – 20 000 medlemmar från den colombianska gerillagruppen AUC, i slutändan hade 30 000 gått igenom DDR-programmet. Tidigare AUC-medlemmar har i efterhand berättat att de tvingats till att i sista minuten delta i DDR-processen. Detta har skett på order eller tvång från colombianska droggarteller, för att kartellerna själva skulle få statens subventioner. En annan förklaring, från Colombias dåvarande högkommissionär för fred, var att de höga deltagarsiffrorna inte enbart inkluderade stridande individer utan även, kollaboratörer, chaufförer, kockar och olika typer av leverantörer.⁷⁸ Trots att DDR-programmet för de paramilitära styrkorna fortsatte med återintegrering för många AUC-medlemmar och att det individuella demobiliseringsprogrammet nådde nästintill 14 000 deltagare är Derks et al. syn på de colombianska DDR-programmen kritiskt.⁷⁹ Forskningen hävdar att många colombianska personer som en gång i tiden stridit har en mycket negativ uppfattning om DDR-programmen. Den övergripande orsaken till detta är brist på stöd från staten vid övergången till civilt liv. Nästan alla av de som stridit hävdar att regeringen inte hade hållit vad de lovat.⁸⁰ Detta blandat med oklar kommunikation och korta tidsramar för återintegreringen leder oss till ett uttalande från en tidigare aktivt stridande individ om hur hen behandlats: (like) ”a hot potato that nobody wants to handle”.⁸¹

Jaramillo et al. undersöker i sin forskning tidigare fredprocesser i Colombia med fokus på övergångsrättvisa och DDR. Detta realiserar genom att i huvudsak använda sig av fredsprocessen mellan de paramilitära grupperna och regeringen på 2000-talet. Forskningen använder sig även i mindre utsträckning av den fredsprocess som bland annat

⁷⁷ Derks et al., 2011, s 46.

⁷⁸ Derks et al., 2011, s 20–21.

⁷⁹ Derks et al., 2011, s 25.

⁸⁰ Derks et al., 2011, s 46.

⁸¹ Derks et al., 2011, s 47.

inkluderade gerillagrupperna M19 och EPL till ett fredsavtal under 1990-talet.⁸² Jaramillo et al. kommer i forskningen fram till att en rad olika essentiella aspekter fattades under det DDR-program som drevs för de demobiliserade paramilitärerna – vilket i sin tur försämrade det generella resultatet av fredsprocessen. En av dessa aspekter består av att DDR-programmen bör genomföras genom samarbetsvilja och involveringen av decentraliserade regionala och lokala myndigheter.⁸³ En annan av aspekterna innehåller att arbete är viktigt, detta eftersom att arbetslöshet är en av de största anledningarna till att de demobiliserade återfaller till illegala aktiviteter. Här räcker det inte med enstaka investeringar, Jaramillo et al. understryker att långsiktiga inkomststrategier för de demobiliserade är grundläggande.⁸⁴ Vidare hävdar forskningen att de som demobiliserats i colombianska fredsprocesser är väldigt olika varandra. De demobiliserade skiljer sig åt i fråga om var de är födda, vilken rang de hade i den väpnade gruppen, vilken utbildning de erhållit och vilket kön de tillhör, därför är de i behov av olika mycket utbildning. Därav menar forskningen att utbildning är en aspekt den colombianska staten inte kan förbise vid genomförandet av DDR-process.⁸⁵

Fortsättningsvis leder diskussionen till forskarnas ställningstagande att återintegrering bör prioriteras framför återinföring. Jaramillo et al. menar nämligen att användningen av ett återinföringsperspektiv, där man endast möter de demobiliserades akuta behov inte är tillräckligt. Genom att i stället främja och utgå från ett återintegreringsperspektiv, där målet är att arbeta på ett långsiktigt sätt, underlättar detta övergången till det sociala, ekonomiska och politiska livet för de som stridit. Ett DDR-program baserat på återintegrering borde, enligt Jaramillo et al., åstadkomma tre huvudmål: (1) Att få personer att återvända till civilt liv på ett effektivt sätt (2) Att bryta våldscykler och (3) Att få försörjning för medborgare. Forskningen påstår dessutom att återintegrering kan fungera som en möjlighet att förstärka institutioner där staten tidigare har varit frånvarande. Forskningen påstår till och med att processen från övergångssamhälle till ett stadie av postkonflikt kommer att avgöra de colombianska institutionernas framtida essens.⁸⁶

⁸² Jaramillo et al., "Transitional Justice and DDR: The Case of Colombia", *International Center for Transitional Justice*, 2009, s 4.

⁸³ Jaramillo et al., 2009, s 15.

⁸⁴ Jaramillo et al., 2009, s 19.

⁸⁵ Jaramillo et al., 2009, s 15 ff.

⁸⁶ Jaramillo et al., 2009, s 21–22.

Den colombianska myndigheten för återintegrering ACR (Agencia para la Reincorporación y Normalización) beslutade under 2013 att stå som värd för ett globalt toppmöte med fokus på DDR. I toppmötet, som ägde rum i colombianska Santa Marta, deltog en rad olika nationella och internationella DDR-expert. Toppmötet anordnades för att först och främst främja och arbeta med kunskapsdelning om fredsprocesser med fokus på DDR-erfarenheter från ett flertal länder världen över.⁸⁷ Rapporten, som är slutprodukten av toppmötet, får det att verka som att Colombia globalt sett är i framkanten av DDR-process. Dock skulle man kunna säga att rapporten till viss del saknar konkreta bevis på hur staten mer konkret ska ha kapacitet att förbättra DDR-process. Rapporten bidrar i stället, genom kunskapsdelning, med övergripande värdefull information. I rapporten framgår det att "R:et" kan betraktas som den svåraste och dyraste komponenten i DDR-processen. Utan adekvat planering för återintegreringskomponenten kommer detta med hög sannolikhet att negativt påverka desarmering- och demobiliseringsprocessen.⁸⁸ Vidare uttrycks det i rapporten, återigen baserat på kunskap från tidigare fredserfarenheter, att sex faktorer bör inkluderas till en DDR-process för att den ska bli framgångsrik: (1) Tid är viktigt och initiativ bör ha en avgränsad tidsram baserat på statens kapaciteter (2) Alla sorters sektorer i samhället, lokala, regionala, nationella, internationella, akademiska och privata behöver dela på ansvaret i fråga och arbeta samarbetsvilligt, kommunikationsmässigt och i samma linje (3) Politiska ledare måste prioritera försoning som står för återintegreringen av de demobiliserade till sina ursprungssamhällen (4) Säkerställa de demobiliserades säkerhet (5) Rättsliga mekanismer som säkerställer rättssäkerhet och rättslig stabilitet för de demobiliserade måste genomföras och (6) Permanenta och starka institutionella system som försäkrar genomförandet av återintegreringspolitik måste skapas.⁸⁹

4.3 Sammanfattning av litteraturöversikten

⁸⁷ "FIRST GLOBAL DISARMAMENT, DEMOBILIZATION AND REINTEGRATION (DDR) SUMMIT", Colombian Agency for Reintegration, Santa Marta Colombia, December 1-4th 2013, s 1.

⁸⁸ "FIRST GLOBAL DISARMAMENT, DEMOBILIZATION AND REINTEGRATION (DDR) SUMMIT", 2013, s 36.

⁸⁹ "FIRST GLOBAL DISARMAMENT, DEMOBILIZATION AND REINTEGRATION (DDR) SUMMIT", 2013, s 8.

På ett summerande sätt kan vi säga att återintegreringen av medlemmar från en väpnad militär grupp till det civila samhället är en mycket komplex process. Exemplet med DDR från såväl Colombia som DKR och Liberia vittnar alla om hur viktigt det är att utgå från ett flerdimensionellt perspektiv när man arbetar med individers återgång till civilt liv. Den tidigare forskningen har tillfört en hel mängd med olika intressanta aspekter som är viktiga för individers återintegrering. Härnäst följer några av aspekterna i koncentrerat format: försoning mellan staten, de demobiliserade och civilsamhället, politiskt deltagande för de demobiliserade, mänsklig säkerhet för de demobiliserade, inkluderingen av alla individer som på något sätt varit en del i den väpnade gruppen (inte bara stridande individer), involvering av lokala myndigheter och fredsaktörer och att dessa tillsammans med staten och det internationella samfundet arbetar kommunikativt, samarbetsmässigt och i samma linje. Men även arbete för de demobiliserade, utbildning för de demobiliserade, långsiktiga mål framför kortsiktiga lösningar, starka institutioner och kunskapsdelning. Alla dessa aspekter är alltså av stor vikt för att medlemmarna från de väpnade grupperna ska kunna förverkliga sin övergång till civilt samhälle på ett framgångsrikt sätt. Tankar och idéer från den tidigare forskningen kommer att vävas in i studiens analys där abstraheringen sker. För övrigt skulle man kunna poängtera att delar av forskningen anser att det behövs fortsatt forskning om hur den colombianska staten mer konkret ska ha kapacitet för att förbättra återintegrering för demobiliserade colombianer.

5 Analys

I det här kapitlet kommer meningsenheter från studiens primärmaterial att analyseras. Detta kommer att utföras genom att följa de steg som har presenterats i studiens metodologiska tillvägagångssätt. I samstämmighet med studiens metod kommer varje analys av en meningsenhet delas upp i tre moment. Som det har nämnts i metoden är det första momentet att presentera meningsenheten. Det andra momentet är meningsenhetens kondensering. Kondenseringen betyder att kärnan behålls och att meningsenheten förkortas samt etikettfördelningen av meningsenheten vilket innebär att meningsenheten kan ses på ett nytt och annorlunda sätt. Det tredje momentet är meningsenhetens abstrahering vilket innebär att meningsenheten tolkas i förhållande till studiens teori och/eller tidigare forskning. Analysen kommer att delas in i tre kategorier: desarmering, demobilisering och återintegrering. Tankar och idéer från studiens litteraturöversikt kommer att involveras. Studiens DDR-teori kommer att appliceras för att uppnå studiens syfte: Förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till. Analysen ämnar besvara studiens frågeställningar: *Hur ska FARC-EP:s medlemmar återintegreras till civilt liv enligt det colombianska fredsavtalet? Hur ska fredsavtalets återintegrering av FARC-EP:s medlemmar förstås utifrån den valda DDR-teorin?*

5.1 Desarmering

I den här kategorin kommer meningsenheter från fredsavtalet som berör FARC-EP:s medlemmars desarmering analyseras.

5.1.1 Fred och internationell närvaro

I fredsavtalet beskrivs följande: Regeringen och FARC-EP ska främja framväxten av en ny kultur som förbjuder användningen av vapen i relation till politiken. Regeringen och FARC-EP ska arbeta samarbetsmässigt för att uppnå nationell konsensus där alla politiska, ekonomiska och sociala sektorer lovar att i politiken sätta demokratiska värden

först i alla sammanhang samt säkerställa att ingen ska trakasseras för sin politiska ståndpunkt.⁹⁰ Dessutom beskriver man att: målet med eldupphöret och avslutandet av de bilaterala fientligheterna samt desarmeringen är att få ett stopp på de offensiva handlingarna mellan FARC-EP och statens säkerhetsstyrkor. Men även att stoppa eventuella våldshandlingar som kan påverka civilbefolkningen och processen i stort. Detta görs för att skapa rätt sorts förutsättningar som skall förbereda både landets institutioner och befolkning på FARC-EP:s återintegrering till det civila livet.⁹¹

Baserat på studiens metod utförs följande kondensering. Vapen ska inte användas i relation till politiken. Demokrati och fri politisk åskådning skall råda. Målet med desarmeringen är att få ett stopp på våldshandlingar. Desarmeringen är ett första steg för att förbereda landet på FARC-EP:s återintegrering till det civila livet. Meningsenheten tilldelas etiketten fred.

Med metodens abstrahering i åtanke kan man koppla meningsenheten till både studiens DDR-teori och litteraturöversikt. I studiens del *introduktion till DDR-teorin*, artikuleras att en DDR-process ultimata mål är att göra freden oåterkallelig. I litteraturöversikten nämns det även att avslutningen av våldscykler och skapandet av starka institutionella system är av vikt. Meningsenheten från fredsavtalet går alltså i liknande linje som de redan etablerade tankarna från studiens teori och litteraturöversikt. Man kan med andra ord säga att det beskrivs i fredsavtalet att desarmeringsprocessen och skapandet av starka institutioner som säkerställer fred – är en viktig del av återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar till det civila livet.

Vidare nämner man i fredsavtalet: Den slutgiltiga dispositionen av militär utrustning förstås som den tekniska process varigenom FARC-EP:s vapen används för konstruktionen av tre monument: ett på FN:s högkvarter, ett på Kuba och det sista på colombi-

⁹⁰ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 57.

⁹¹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 58.

anskt territorium, där den exakta platsen bestäms av det politiska parti som uppstår ur FARC-EP:s transformation – i överenskommelse med den nationella regeringen.⁹²

Följande kondensering utförs. De vapen FARC-EP lämnar in skall användas för konstruktionen av tre monument, där sista platsen definieras av FARC-EP och staten. Meningsenheten tilldelas etiketten försoning.

Med metodens abstraheringsstrategi i åtanke kan man jämföra det fredsavtalet beskriver med studiens litteraturöversikt. Både studiens DDR-teori, i delen *introduktion till DDR-teorin*, samt Hellmüller och Jaramillo et al. understryker nämligen att försoning mellan konfliktens olika aktörer är väsentlig. Att det i fredsavtalet framgår en vilja att symboliskt skapa försoning betraktas som positivt. Däremot, i linje med Jaramillo et al., är det nödvändigt att även landets medborgare inkluderas till försoningen. Därav dras analysen att försoningen i detta fall hade kunnat utföras mer inkluderande genom att låta medborgarna vara med och bestämma var monumentet skulle ha placerats. Försoning mellan staten, FARC-EP och landets medborgare hade i sin tur kunnat leda till ett ökat förtroende mellan grupperna när FARC-EP:s medlemmar klivit ut i det civila livet.

I linje med det som fredsavtalet nämner ovan återfinns även en mer avgränsad definition av desarmeringen för FARC-EP:s medlemmar: Desarmering är en teknisk, spårbar och verifierande process varigenom FN mottager all militär utrustning från FARC-EP för att använda utrustningen för konstruktionen av monument.⁹³

I en kondenserad form uttrycks det att FN tar emot FARC-EP:s vapen. Meningsenheten tilldelas etiketten internationellt ansvarstagande.

Med hjälp av etiketten kopplas meningsenheten till studiens teori. Vi påminner oss om att studiens DDR-teori förklarar i komponenten *statligt ägd* att nationella och lokala aktörer innehar det främsta ansvaret för att en framgångsrik DDR-process ska kunna

⁹² “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 67.

⁹³ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 58.

underlätta för de demobiliserades återintegrering. Dock menar den teoretiska komponenten även att FN kan inkluderas för att bistå med sin expertis. Beskrivningen i fredsavtalet gällande att FN kommer stå som ansvarstagande för processen som ska leda FARC-EP:s medlemmar ut i det civila livet – betraktas som positivt.

I fredsavtalet beskrivs följande: För genomförandet av det här fredsavtalet skapas en mekanism för övervakning och verifikation (förkortas i originaltexten till MM&V) som ansvarar för fullbordan av dessa punkter. MM&V har hand om olika faktorer som kan komma att hota eldupphöret och avslutandet av de bilaterala fientligheterna samt desarmeringen. MM&V kommer att vara en teknisk tresidig mekanism som består av representanter från staten, FARC-EP och icke beväpnade FN-observatörer. MM&V:s internationella komponent, (förkortas i originaltexten till CI-MM&V), beaktar alla MM&V:s aktioner och är ansvarig för att reducera kontroverser, presentera rekommendationer och producera rapporter för att säkerställa opartiskhet och transparens vid överlämningen av vapen. CI-MM&V har kontakt med samhället, sociala och politiska organisationer och med statens institutioner, på lokal, regional och nationell nivå.⁹⁴

På ett kondenserat sätt artikulerar meningsenheten på följande vis. MM&V ansvarar för övervakning och verifikation vid eldupphöret och överlämningen av vapen. MM&V består av representanter från staten, FARC-EP och FN. CI-MM&V:s säkerställer opartiskhet och transparens vid överlämningen av vapen genom att inkludera civilsamhället och institutioner. Meningsenheten anvisas med etiketten internationell övervakning.

Studiens DDR-teori, i komponenten *statligt ägd*, hävdar att övervakning exempelvis av FN bör inrättas för att garantera att DDR-aktiviteter utförs på ett bra sätt. Att dessutom involvera civilsamhället och institutioner på nationell, regional och lokal nivå vittnar om ett enat agerande. Detta är något som går i linje med Hellmüllers tidigare forskning om DKR som menar att såväl lokala som internationella fredsaktörer bör kommunicera och arbeta på ett samarbetsmässigt sätt. I detta fall kan man säga att fredsavtalet beskriver genomtänkta processer med internationell prägel som kan underlätta återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar.

⁹⁴ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, 60-61.

5.1.2 Säkerhet

Vidare förmedlar fredsavtalet följande innehåll: FARC-EP:s desarmering innebär en organiserad, spårbar och verifierande process som äger rum i två etapper – kontroll av militär utrustning och överlämning av vapen. Etapperna består av följande tekniska processer. *Registrering*: fastställning av mängden och typer av vapen som CI-MM&V mottager från FARC-EP. *Identifiering*: processen där CI-MM&V karakteriserar de vapen FARC-EP lämnar in. *Övervakning och verifikation av egendom*: Varje medlem från FARC-EP som befinner sig i de rurala zonerna för övergång och normalisering (se nästa kategori för info om zonerna) bär ett individuellt vapen. CI-MM&V realiserar övervakning och verifikation av vapnen, baserat på den registrering och identifikation som utförts av CI-MM&V. *Insamling*: den tekniska processen där CI-MM&V mottager alla FARC-EP:s vapen. *Förvaring av militär utrustning*: Inuti varje zon, där FARC-EP:s medlemmar bor innan övergången till civilt liv, finns ett område för förvaring av all militär utrustning som CI-MM&V mottager. Vapnen kommer att förvaras i containers inom dessa områden. CI-MM&V får endast inträda till områdena. *Förflyttning av militära utrustning*: är en teknisk process, som FN ansvarar för, där den militära utrustningen fysiskt skall förflyttas ut ur zonerna. Den exakta lokaliseringen dit utrustningen skall förflyttas bestäms mellan staten, FARC-EP och FN. *Slutgiltig disposition av militär utrustning*: den tekniska processen som kulminerar i konstruktionen av tre monument (som analysen tidigare nämnt).⁹⁵

I kondenserat format förstår vi innehållet på följande sätt. FARC-EP:s desarmering består av ett flertal tekniska processer. Dessa inkluderar: registrering, identifiering, övervakning och verifikation av egendom, insamling, förvaring av militär utrustning, förflyttning av militär utrustning och slutgiltig disposition av militär utrustning. Meningsenheten tilldelas etiketten säkerhet och planering.

⁹⁵ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, 66-67.

I studiens bakgrund har det redogjorts att icke-statliga aktörer i Colombia historiskt sett tagit vara på situationen för att hämnas när FARC-EP stått utan vapen. Trots detta är desarmeringsfasen i en DDR-process ofrånkomlig och essentiell. Att desarmeringen i fredsavtalet därför beskrivs så utförligt visar på att man har Colombias historia i åtanke och tagit FARC-EP:s medlemmars säkerhet på allvar. Att desarmeringsfasen dessutom har planerats noggrant i flera steg överensstämmer med studiens teori som i komponenten *utförligt planerad* menar att en DDR-process kommer långt på utförlig planering. Däremot är matningsenheten från fredsavtalet inte fläckfri. Detta eftersom att studiens DDR-teori i komponenten *flexibel, ansvarig och transparent* hävdar att storskaligt våld kan bryta ut enklare om inte vapnen förvaras separat från de militära lägren. Bedömningen görs således att om förvaring av vapen skett utanför de militära zonerna hade säkerheten kunnat höjas. Ökad säkerhet i sin tur underlättar för FARC-EP:s medlemmar att bli en del av det civila colombianska samhället.

Fredsavtalet beskriver också att: vid inlämningen av varje individuellt vapen fylls det i ett formulär. Typ av vapen (kulspruta, gevär, pistol etc.), kaliber (.50, 7.62 etc.), modell (M16, AK-47, etc.) och namn på vem som bär vapnet fylls i formuläret. Innan detta skall även personen i fråga avslöja sitt militära alias, som också skrivs ner. Alla dessa uppgifter dokumenteras och sparas på ett säkert och konfidentiellt sätt av CI-MM&V.⁹⁶

På ett mer kondenserat sätt förstås meningsenheten på följande sätt. Vid desarmeringen ingår det att samla in uppgifter om själva vapnet samt om personen som burit vapnet. Etiketten transparens och säkerhet kopplas till meningsenheten.

Med abstrahering i åtanke kan vi i detta fall säga att det finns ett komplicerat spänningsförhållande mellan just transparens och säkerhet. Studiens teori, i komponenten *flexibel, ansvarig och transparent*, pekar på att DDR-process bör vara transparent. Samtidigt är ökad mänsklig säkerhet ett av DDR:s primära mål som återfinns i komponenten *människorna i fokus*. Dessutom uttrycks det i studiens litteraturöversikt att en av de sex viktigaste punkterna som Colombia, efter många misslyckade fredsprocesser, ska förbättra är mänsklig säkerhet för de som demobiliserats. Att dokumentera namnet på personen

⁹⁶ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 275.

som burit vapnet betraktas som en transparent handling. Frågan är dock om detta är lämpligt att utföra i en colombiansk kontext? Trots att det beskrivs i fredsavtalet att lagringen skall ske på ett säkert och konfidentiellt sätt uppstår en risk för FARC-EP:s medlemmars säkerhet. Att det i fredsavtalet dessutom inte framgår varför den här aktionen genomförs skapar frågetecken. Det är möjligt att ett mer anonymt tillvägagångssätt hade kunnat bidra till FARC-EP:s förhöjda säkerhet – någonting som hade kunnat stötta medlemmarna från FARC-EP:s återintegrering till civilt liv.

Följande beskrivning från fredsavtalet faller även in under kategorin desarmering: De säkerhetsvillkor som implementeras vid starten av eldupphöret och desarmeringen garanterar skydd för representanter från MM&V/CI-MM&V, medlemmarna från FARC-EP, representanter från regeringen, representanter från de nationella säkerhetsstyrkorna och för andra representanter som på olika sätt involveras i processen.⁹⁷ I linje med säkerheten vid desarmeringen beskrivs det även följande i fredsavtalet: Säkerhet kommer att garanteras för de medlemmar från FARC-EP som behöver få specialiserad sjukvård utanför zonerna. För evakuering och akut läkarvård för kvinnor kommer man att ha i åtanke deras specifika behov. Liksom de risker som är förknippade med deras kvinnliga tillstånd.⁹⁸

I kondenserad form förstår vi innehållet på följande sätt. Det garanteras säkerhet för de grupper som är involverade i desarmeringsprocessen. Säkerheten för FARC-EP:s medlemmar uttrycks explicit. Säkerheten i relation till sjukvård för kvinnliga medlemmar från FARC-EP beskrivs även explicit. Meningsenheten ges etiketten intersektionell säkerhet.

Att säkerheten under desarmeringsprocessen främjas i fredsavtalet är, som tidigare nämnts, ett gott tecken. Däremot identifieras en intressant aspekt genom att följa studiens DDR-teori och applicera ett intersektionellt perspektiv. Att risker för kvinnliga medlemmar från FARC-EP explicit artikuleras betraktas som mycket positivt (avtalet i

⁹⁷ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 65.

⁹⁸ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 260.

stort har inkluderat kvinnan på ett bra sätt). Men genom att blicka tillbaka till delen *introduktion till DDR-teorin* i studiens teori minns vi att även barn och medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar, som associerats med den väpnade gruppen, skall inkluderas till DDR-processen. Därav kan man säga att det i fredsavtalet, i detta fall, finns ett försök till intersektionellt tänkande men att man hade kunnat förbättra detta. Genom att även inkludera barn och medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar explicit i de sjukvårdsmässiga fallen, hade man kunnat skapa ännu mer inkluderande förutsättningar för en framgångsrik återintegrering till civilt liv.

5.2 Demobilisering

I den här kategorin kommer meningsenheter från fredsavtalet som berör FARC-EP:s medlemmars demobilisering analyseras.

5.2.1 Säkerhet

I fredsavtalet går följande innehåll att avläsas: För genomförandet av fredsavtalet, angående eldupphöret och avslutandet av de bilaterala fientligheterna samt desarmeringen, kommer regeringen och FARC-EP överens om att skapas 20 rurala zoner för övergång och normalisering (förkortas i originaltexten till ZVTN) och 7 platser för övergång och normalisering (förkortas i originaltexten till PTN) för FARC-EP. De olika zonerna och platserna ska lägga grunden för processen för återintegreringen av FARC-EP:s medlemmar till det ekonomiska, politiska och sociala civila livet – enligt FARC-EP:s egna intresse. Från och med dagen efter att fredsavtalet gått i kraft omorganiserar statens säkerhetsstyrkor sina trupper för att möjliggöra förflyttningen av FARC-EP:s trupper till överenskomna ZVTN och PTN. Hela demobiliseringsprocessen kommer att övervakas av MM&V.⁹⁹

Meningsenheten förstås genom ett kondenserat format på följande sätt. 20 zoner och 7 platser för övergång och normalisering skapas för FARC-EP. Zonerna och platserna ska

⁹⁹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 61.

lägga grunden för FARC-EP:s medelammars återintegrering till civilt liv. Statens säkerhetsstyrkor ska inte hindra processen. Demobiliseringsprocessen övervakas av MM&V. Meningsenheten tilldelas etiketten säkerhet och internationell övervakning.

Med studiens abstraheringsstrategi som bas kopplas meningsenheten till studiens teori. Mer specifikt till komponenterna *människorna i fokus* och *statligt ägd* i studiens teori. Information från den förstnämnda komponenten menar att ett av de primära målen i en DDR-process är att öka mänsklig säkerhet. Att statens säkerhetsstyrkor inte tillåts hindra förflyttningen av FARC-EP:s medlemmar till zonerna och platserna (som på så sätt skulle hota deras säkerhet) – överensstämmer således med studiens DDR-teori. Information från DDR-teorins komponent *statligt ägd* menar att FN kan bidra med sin kunskap genom att övervaka DDR-processen. I detta fall när FARC-EP:s medlemmar ska genomgå demobilisering, och MM&V (som bland annat består av internationella observatörer) ska övervaka processen – är även meningsenheten i linje med studiens DDR-teori.

Vidare förklaras följande i fredsavtalet: De rurala zonerna för övergång och normalisering (ZVTN) ska ha en relevant storlek som möjliggör övervakningen och verifikationen av demobiliseringsprocessen som MM&V utför. Zonerna räknar med en säkerhetsradie på 1 km runt om zonerna. Zonernas kriterier är temporära, transformativa, definierade och på förhand sammanstämde. Med temporära innebär det att zonerna upphör efter 180 dagar efter att fredsavtalet trätt i kraft. Med transformativa är målet att zonerna ska garantera fullbordandet av eldupphöret och avslutandet av de bilaterala fientligheterna samt desarmeringen. Här är målet även att påbörja förberedelser för återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar till det ekonomiska, politiska och sociala enligt FARC-EP:s egna intressen. Förberedelsen av medlemmarnas övergång till lagligheten och starten av genomförandet av fredsavtalet i stort är även en del av målet med att zonerna är transformativa. Med definierade zoner innebär de att underlätta för logistiken som gör det möjligt för övervakningen och verifikationen som MM&V utför. Med på förhand sammanstämde innebär det att zonerna är valda tillsammans av regeringen och FARC-EP – något som ska leda till att målen för zonerna realiseras. Fortsättningsvis skapas platserna för övergång och normalisering (PTN) med samma kriterier som för zonerna. Sättet platserna skiljer sig från zonerna är att platserna för övergång och

normalisering är mindre. Dessutom befinner sig även dessa platser i regioner där FARC-EP har varit mer utspridda.¹⁰⁰

Meningsenheten kondenseras på följande sätt. De rurala zonerna för övergång och normalisering ska ha en relevant storlek för MM&V:s övervakning och verifikation av processen. Zonerna ska ha en säkerhetsradie på 1 km. Zonerna består av kriterierna temporära, transformativa, definierade och på förhand sammanstämde. Platserna för övergång och normalisering skapas med samma kriterier som för zonerna. Skillnaden mellan platserna och zonerna är att de förstnämnda är mindre. Meningsenheten tilldelas etiketten säkerhet och planering.

I meningsenheten ovan beskrivs de lägre demobiliseringsprocessen för FARC-EP:s medlemmar ska utspela sig i. Med abstraheringen som grund kan vi säga att meningsenheten beskriver ingående hur zonerna och platserna kommer att byggas upp. Den här ingående beskrivningen kan kopplas till komponenten *utförligt planerad* i studiens DDR-teori. Detta eftersom det artikuleras i komponenten att man borde, med hjälp av planering, utföra riskbedömningar och säkerhetsåtgärder för de personer som skall demobiliseras. Att det framgår i fredsavtalet att en säkerhetsradie ska upprättas och att man på förhand har planerat kriterierna för zonerna och platserna vittnar om seriösa förberedelser. Att en ”säker planering” för demobilisering återfinns i fredsavtalet framhäver goda tecken för återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar till det civila livet.

I fredsavtalet framkommer det följande: Förflyttningssvägarna är rörelse-korridorer som temporärt skapas för att underlätta förflyttningen av FARC-EP:s olika medlemmar till de rurala zonerna för övergång och normalisering och till platserna för övergång och normalisering. Förflyttningssvägarna ska möjliggöra förflyttningen på ett snabbt och säkert sätt. Förflyttningssvägarna kommer att vara hemliga. Man kommer att använda sig av kartor och koordinater för att navigera sig fram på marken. MM&V bör känna till koordinaterna men dessa får inte avslöjas för allmänheten.¹⁰¹

¹⁰⁰ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 250-251.

¹⁰¹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, 253-254.

Kondenseringen av meningsenheten lyder på följande sätt. Temporära geografiska förflyttningsvägar ska skapas för FARC-EP:s medlemmars förflyttning till zonerna och platserna. Förflyttningsvägarna ska vara hemliga. Meningsenheten kopplas till etiketten säkerhet.

Abstraheringen leder oss i detta fall till komponenten *utförligt planerad* i studiens DDR-teori. I komponenten uttrycks det att DDR-process måste ske i en säker omgivning. Att man i fredsavtalet även har inkluderat aspekten av en säker omgivning till själva förflyttningen av FARC-EP medlemmarna till zonerna och platserna där demobiliseringen ska äga rum – observeras som väl genomfört.

5.2.2 Rättsliga mekanismer, diskriminering och återinföring

Ur fredsavtalet förstås även följande: När medlemmarna från FARC-EP befinner sig i zonerna stryker regeringen arresteringsorderna för medlemmarna. För att detta ska ske måste medlemmen finnas med på en lista som FARC-EP skriver och presenterar vid varje zon.¹⁰²

Meningsenheten kondenseras genom att artikulera följande. Regeringen kommer stryka arresteringsorderna för de medlemmar från FARC-EP som befinner sig i zonerna och är med på en särskild lista. Etiketten rättsliga mekanismer anvisas till meningsenheten.

Abstraktionsmässigt går diskussionen till studiens litteraturöversikt. Vid det globala toppmötet i Colombia för DDR lades sex faktorer fram som landet skulle ha i åtanke vid framtida fredsprocesser. Den femte faktorn innebär att rättsliga mekanismer som säkerställer rättssäkerhet och rättslig stabilitet för de demobiliserade måste genomföras. Att börja med att avskaffa arresteringsorderna för medlemmarna är alltså ett agerande som tyder på att man har förstått lärdomarna från tidigare colombianska fredsprocesser och applicerat de i fredsavtalet mellan Santos regering och gerillan FARC-EP.

¹⁰² “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 62.

Fortsättningsvis nämner fredsavtalet följande: Zonerna får inte användas för manifestationer av politisk karaktär.¹⁰³ Längre fram i fredsavtalet nämner man i samma linje följande: De rurala zonerna för övergång och normalisering och platserna för övergång och normalisering kommer inte att användas för att realisera manifestationer av politisk karaktär. Man kommer få realisera pedagogiska möten om processen.¹⁰⁴

Meningsenheten kondenseras genom följande formulering. Zonerna får inte användas för att uttrycka sig politiskt. Zonerna och platserna kommer inte användas för politiskt yttrande. Pedagogiska möten om processen tillåts. Meningsenheten tilldelas etiketten fri politisk åskådning.

Abstraheringen leder oss i detta fall till både studiens bakgrund och DDR-teori. I studiens bakgrund har det förklarats hur förtroendet mellan staten och FARC-EP raserades när anhängare från FARC-EP skoningslöst dödades i takt med att de startat det politiska partiet Union Patriótica. Det existerar med andra ord ett skadat historiskt arv där avsaknaden för fri politisk åskådning har gjort att FARC-EP känt sig bedragna. Vi gör oss även påminna om att det i komponenten *människorna i fokus*, i studiens teori, artikuleras att individer vid en DDR-process inte skall diskrimineras baserat på deras politiska åskådning. Trots detta vittnar meningsenheten om just detta – diskriminering för politisk åskådning. Att FARC-EP:s medlemmar inte ska få yttra sig politiskt fritt i zonerna och platserna betraktas alltså som negativt. Detta eftersom att fri politisk åskådning är en viktig aspekt av vad som bör säkerställas för att underlätta för FARC-EP:s återintegrering till det civila livet.

Från fredsavtalet går följande meningsenhet att avläsas: För att utveckla förberedelserna för återintegreringen till civilt liv för FARC-EP:s medlemmar kan alla typer av utbildning för medlemmarna utföras i zonerna (i koordinering med regeringen). Utbildningen kan innefatta grundläggande utbildning, gymnasial utbildning och teknisk utbildning, detta bestäms enligt FARC-EP:s eget intresse. I samordning kommer regeringen och

¹⁰³ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 63.

¹⁰⁴ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 251.

FARC-EP att starta olika förberedande aktiviteter för återintegreringen och andra aktiviteter för att underlätta övergången till lagenligheten – som ska leda till FARC-EP:s välmående i zonerna. Dessa aktiviteter kan inkludera sjukvård och skapandet av id-handlingar.¹⁰⁵

Meningsenheten kondenseras på följande vis. Alla typer av utbildning för FARC-EP:s medlemmar kan utföras i zonerna för att förbereda medlemmarna på deras återintegrering. Regeringen och FARC-EP startar i enighet även förberedande aktiviteter för att underlätta medlemmarnas övergång till lagenligheten. Meningsenheten kopplas till etiketten återinföring och rättsliga mekanismer.

Abstraheringsmässigt kopplas meningsenheten till studiens litteraturöversikt. Vid toppmötet för DDR som hölls i Colombia, och som tidigare nämnts i analysen, framkom det att utvecklingen av rättsliga mekanismer var nödvändiga vid colombianska DDR-processer. Att det i fredsavtalet uttrycks att id-handlingar ska skapas för FARC-EP:s medlemmar går i linje med vad man kommit fram till vid toppmötet. Förutom skapandet av id-handlingarna är utbildningen och sjukvården ett typiskt tecken på återinföring (alltså den process som faller in under demobiliseringen och som ska adressera de akuta och grundläggande behoven som de som demobiliseras är i behov av). I komponenten *statligt ägd* i studiens DDR-teori understryks det att kortsiktiga akuta behov som återinföring inte får underminera långsiktiga utvecklingsmål. Vad som således är viktigt att poängtera är att meningsenheten inte visar tecken på att göra detta. Detta eftersom att man i fredsavtalet trycker på att aktionerna är förberedande för den kommande återintegreringen. Återinföringen och de rättsliga mekanismerna i meningsenheten som precis analyserats bidrar följaktligen till förberedelserna för återintegrering för FARC-EP:s medlemmar till det civila samhället.

Slutligen presenteras den sista meningsenheten som faller in under kategorin demobilisering. I fredsavtalet beskriver man följande: Logistikmässigt kommer det att behövas tillgodose akut sjukvård i de rurala zonerna för övergång och normalisering och i platserna för övergång och normalisering, under processen av eldupphöret och avslutandet

¹⁰⁵ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 64.

av de bilaterala fientligheterna samt desarmeringen. Det kommer att erbjudas vård för gravida mödrar, ammande mödrar och mödrar och deras barn. Specialiserad sjukvård kommer kunna erhållas genom omlokalisering till relevanta sjukhus, där säkerheten garanteras.¹⁰⁶

Kondenseringen för meningsenheten ovan lyder på följande sätt. Logistikmässigt kommer sjukvård att erbjudas i zonerna och platserna. Vård kommer erbjudas för mödrar och dess barn. Specialiserad sjukvård kan erhållas utanför zonerna och platserna. Meningsenheten tilldelas etiketten intersektionalitet.

På ett abstraherande sätt leder diskussionen till studiens teori. I delen *introduktion till DDR-teorin* möts vi av ett intersektionellt perspektiv. Detta eftersom att innehållet hävdar att även medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar bör inkluderas till DDR-processen (en individ kan alltså vara medlem i en väpnad grupp samtidigt som hen är sjuk, de olika aspekterna tillsammans kan leda till ökad diskriminering). I föregående kategori i studiens analys kunde vi förstå att fredsavtalet på ett bra sätt inkluderade kvinnor – vilket är detsamma i meningsenheten ovan. Även barn, som teorin hävdar ska inkluderas, får utrymme i meningsenheten ovan. Men det är alltså de individer med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar som inte inkluderas i meningsenheten ovan. Detta pekar på att man i fredsavtalet ännu en gång har gjort ett försök att förhålla sig på ett intersektionellt sätt, men att detta inte åstadkommits fullt ut. En beskrivning där även medlemmar från FARC-EP med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar skulle kunna ta del av sjukvården i zonerna och platserna – hade vittnat om ett mer inkluderande och intersektionellt perspektiv för medlemmarnas återintegrering till det civila livet.

5.3 Återintegrering

I den här kategorin kommer meningsenheter från fredsavtalet som berör FARC-EP:s medlemmars återintegrering analyseras.

¹⁰⁶ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 269.

5.3.1 Ansvar, politik och internationell närvaro

Följande beskrivning från fredsavtalet faller in under kategorin återintegrering: För att bygga en stabil och hållbar fred krävs det att FARC-EP återintegreras på ett effektivt sätt till landets sociala, ekonomiska och politiska liv. Återintegreringsprocessen bekräftar FARC-EP:s åtagande att bidra med upphörandet av den väpnade konflikten, bli ett politiskt subjekt, på ett hängivet sätt bidra till den nationella försoningen, bidra till den pacifistiska samlevnaden, icke-uppreandet och att omvandla de förhållandena som har varit grunden för våldets ursprung på det nationella territoriet. Återintegreringen till civilt liv kommer vara en process av integrerande, hållbar, ovanlig och övergående karaktär. Processen kommer ta såväl FARC-EP:s medlemmars intressen i åtanke som deras familjers. Processen riktar sig mot att förstärka den sociala strukturen på territorierna och försoningen mellan grupperna som lever på dem.¹⁰⁷

Följaktligen kondenseras meningsenheten. Fredsuppbyggnaden kräver FARC-EP:s effektiva återintegrering till landets samhälle. Med återintegreringsprocessen åtar sig FARC-EP att bidra till avslutandet av konflikten, politiken, försoningen, fredlig samlevnad, icke-uppreandet och omvandla förhållandena som konflikten har grundat sig i. Återintegreringsprocessen kommer ta FARC-EP:s medlemmars och deras familjers intressen i åtanke. Processens mål är att skapa försoning för colombianerna. Meningsenheten tilldelas etiketten försoning.

Vad som först och främst är viktigt att poängtera, med abstraheringen som utgångsläge, är att fredsavtalets beskrivning att även ha i åtanke FARC-EP:s familjers intressen vid återintegreringen – är positivt. Detta eftersom att det i studiens teori, i delen *introduktion till DDR-teorin*, uttryckligen påpekas att även familjemedlemmar till de som deltar i en DDR-process bör inkluderas. Samma del i studiens teori menar även att det är viktigt att nödvändiga mekanismer existerar för att arbeta med olösta spänningar mellan grupper som påverkats av konflikten. I litteraturöversikten uttrycks det även, med hjälp av Derks et al. forskning, att försoning var ett element som sakades i Colombias fredsprocess som utspelade sig under den första halvan av 1990-talet. Därför är det värdefullt att

¹⁰⁷ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 68-69.

man i fredsavtalet förklarar att återintegreringen stävar efter just försoning i det colombianska samhället. Härnäst leder diskussionen till studiens teori, mer specifikt till komponenten *statligt ägd*. I komponenten framgår det att det primära ansvaret för att DDR-program ska bli framgångsrika ligger hos nationella och lokala aktörer. Att fredsavtalet således uttrycker att FARC-EP åtar sig att omvandla förhållandena som konflikten grundat sig i – kan ifrågasättas. Detta eftersom att den colombianska konflikten är mycket mångfasetterad och har visats sig vara svårlöst. Ett samarbete hade i stället kunnat vara fördelaktigt. Enligt studiens teori bör ansvaret alltså i huvudsak riktas mot nationella aktörer och inte i samma utsträckning till gruppen som är på väg ut i civilt liv.

Följande information återfinns i fredsavtalet: FARC-EP:s övergång från väpnad organisation till ett nytt politiskt parti eller politisk rörelse, som erhåller rättigheterna och som förhåller sig till konstitutionen, är ett krav för avslutandet av den väpnade konflikten, uppbyggnaden av en stabil och hållbar fred och förstärkningen av demokratin i Colombia. Med detta ändamålet kommer nödvändiga garantier och villkor att antas för att underlätta skapandet och funktionen av det nya politiska partiet eller politiska rörelsen som uppstår ur FARC-EP:s övergång till den rättsliga politiska aktiviteten efter under-tecknandet av det här fredsavtalet och desarmeringen.¹⁰⁸

Meningsenheten kondenseras. FARC-EP ska genomgå en övergång från väpnad organisation till ett politiskt parti. Det politiska partiet ska erhålla rättigheter och följa konstitutionen, vilket kommer leda till förstärkningen av den colombianska demokratin. Nödvändiga garantier och villkor kommer att antas för skapandet av partiet. Etiketten politik anvisas till meningsenheten.

Abstraheringsmässigt kopplas meningsenheten till komponenten *människorna i fokus*, i studiens DDR-teori. I komponenten uttrycks det att icke-diskriminering är en grundprincip i genomföringen av DDR. Detta leder till att individer inte skall diskrimineras till exempel baserat på deras politiska åskådning. Därav är det centralt att det i fredsavtalet framgår att FARC-EP ska få tillåtelsen att gå vidare som ett politiskt parti. Detta

¹⁰⁸ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 69.

betraktas som en mycket viktig aspekt som underlättar FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv.

I fredsavtalet beskrivs följande: Regeringen kommer att skapa ett integrerande säkerhetssystem för utövningen av politiken. Systemet kommer att betrakta säkerheten som demokratiskt värde och ha ett humanistiskt perspektiv som ska inspirera statens agerande.¹⁰⁹ Systemet har många funktioner, härnäst följer de som är relevanta för den här studien: Specialiserat säkerhetsprogram för de medlemmar från FARC-EP som är delaktiga i det nya politiska partiet som uppstår från FARC-EP:s övergång till den rättsliga politiska aktiviteten. Programmet ska koordineras mellan FARC-EP och regeringen. Riskbedömningar som definieras snabbt och som regeringen därefter tillhandahåller för att ta lämpliga åtgärder. De som sköter riskbedömningarna kommer ha kapacitet på regional och lokal nivå och kommer att representeras av den nya politiska rörelsen som kommer att uppstå från FARC-EP:s övergång till rättslig politisk aktivitet, beslut och åtgärder kommer att samordnas med den politiska rörelsen.¹¹⁰

Meningsenheten kondenseras härnäst i enighet med studiens metod. Ett särskilt säkerhetssystem för utövning av politik kommer att skapas. Säkerhetssystemet kommer ha ett säkerhetsprogram och riskbedömningar för deltagarna i FARC-EP:s nya politiska parti. Regeringen och FARC-EP kommer att medverka i säkerhetssystemet. Meningsenheten kopplas till etiketten säkerhet och internationell medverkan.

Abstraheringen riktar sig mot studiens teori. Komponenten *människorna i fokus* förklarar, som det har understrukits tidigare i analysen, att ett primärt mål av DDR är att öka den mänskliga säkerheten. Ökningen av den mänskliga säkerheten för FARC-EP:s medlemmar synliggörs i fredsavtalet när det beskrivs att regeringen ska införa ett säkerhetssystem för FARC-EP:s nya politiska parti. Det har visats sig problematiskt i den colombianska historien att som tidigare medlem av en väpnad grupp hävda sig inom politiken (se studiens bakgrundskapitel om Union Patrioticas fall). Därför är det viktigt att in-

¹⁰⁹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 39.

¹¹⁰ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 40.

formation som den om säkerhetssystemet återfinns i fredsavtalet. Däremot identifieras en intressant aspekt i meningsenheten genom att betrakta studiens komponent *statligt ägd*. Här uttrycks det att FN gärna kan bidra med utbildning till nationella institutioner. Man skulle med andra ord kunna önska att en internationell aktör som FN hade fått medverka i säkerhetssystemet. Detta för att säkerställa en ännu mer omfattande återintegrering för FARC-EP:s medlemmar till det colombianska civila samhället.

I fredsavtalet återfinns följande uppgifter: För att underlätta FARC-EP:s övergång till den rättsliga politiska aktiviteten kommer det politiska partiet eller politiska rörelsen årligen (från att partiet registreras till den 19 juli 2026) mottaga en summa. Summan motsvarar medelvärdet av vad andra politiska partier med rättslig status mottagit i de allmänna val som ägt rum innan undertecknandet av det här fredsavtalet.¹¹¹ Det nämns även att: Det kommer skapas ett särskilt ideellt center för politiska idéer och utbildning. Här skall de individer som har som mål att främja det nya politiska partiet eller politiska rörelsen som uppstår från FARC-EP:s övergång till den rättsliga politiska aktiviteten kunna uttrycka sig. Rapporter, sociala investeringar och skapandet av olika politiska program kan engagemanget bestå av.¹¹² I samband med det ideella centret nämns det även följande i fredsavtalet: För att bidra med finansieringen av centret för politiska idéer och utbildning tilldelas de en summa som motsvarar 7% av budgetanslaget för funktionen av de politiska partierna och rörelserna. Detta gäller för perioden från att FARC-EP:s parti registreras till 19 juli 2022.¹¹³

Följaktligen omformas meningsenheterna till följande kondensering. FARC-EP:s nya politiska parti kommer mottaga en summa pengar som motsvarar vad andra politiska partier mottager. Ett ideellt center för politiska idéer och utbildning kommer att skapas. Individer som stöttar FARC-EP:s politiska parti kan delta i den ideella verksamheten. Även det ideella centret kommer mottaga pengar för sin finansiering. Meningsenheterna tilldelas etiketten politisk representation.

¹¹¹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 70.

¹¹² “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 72.

¹¹³ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 70.

Abstraheringen för meningsenheten ovan leder både till studiens teori och litteraturöversikt. Som tidigare nämnts uttrycker komponenten *människorna i fokus* i studiens teori att fri politisk åskådning är viktigt vid en DDR-process. På grund av detta kan det upplevas nödvändigt att FARC-EP:s nya politiska parti är i behov av en ekonomisk skjuts. Däremot återfinns vi en intressant aspekt i litteraturöversikten där Söderströms forskning om DDR i Liberia artikuleras. Söderström menar nämligen att både under- och överprestation av demobiliserade i politiken utgör en fara för freden och demokratin. Med Söderströms forskning skulle man kunna kritisera valet att även finansiera det ideella centret för idéer och utbildning. Att FARC-EP:s medlemmar får ett för starkt stöd skulle kunna leda till att medlemmarna kategoriseras som extra privilegierade av de delar av befolkningen som inte deltagit i våldet – vilket i sin tur kan leda till en mer riskfylld återintegrering för FARC-EP:s medlemmar.

Följande beskrivs i fredsavtalet: Efter undertecknandet av det här fredsavtalet och FARC-EP:s desarmering, med målet att underlätta deras övergång till den rättsliga politiken och säkerställa ett scenario för främjande av deras ideologiska plattform – kommer regeringen att genomföra nödvändiga konstitutionella och rättsliga reformer. Detta ska garantera politisk representation i landets kongress för det nya politiska partiet eller rörelsen från FARC-EP. Representationen i kongressen gäller under två konstitutionella perioder räknat från den 20 juli 2018. FARC-EP:s nya politiska parti ska kunna registrera unika listor över sina egna kandidater eller som är i koalition med andra partier och/eller politiska rörelser med rättslig status. Detta sker till landets senat och till landets representanthus. Dessa listor tävlar på samma villkor med de ordinarie reglerna för alla platser som väljs från varje valkrets. I senaten garanteras minst 5 platser. I representanthuset garanteras minst 5 platser.¹¹⁴

Härnäst kondenseras meningsenheten. Regeringen ska genomföra konstitutionella och rättsliga reformer för att underlätta FARC-EP:s övergång till politiken. FARC-EP ska få representation i landets kongress. Representationen gäller under två konstitutionella

¹¹⁴ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 71.

perioder och består av 5 platser i senaten och 5 platser i representanthuset. Meningsenheten kopplas till etiketten rättsliga mekanismer och politisk representation.

Med abstraheringen som grund kopplas meningsenheten till studiens litteraturöversikt. Som analysen har nämnt tidigare var en av de viktigaste punkterna vid toppmötet om DDR som utspelade sig i Colombia att rättsliga mekanismer för de som demobiliseras i framtida fall kunde prioriteras och förbättras. Att det framgår i fredsavtalet att regeringen ska genomföra nödvändiga konstitutionella reformer vittnar om just detta – prioriteringen av rättsliga mekanismer. Dessutom menar Söderström, som vi nyligen har behandlat, att under- och överrepresentation kan skada freden och demokratin. Att tilldela 5 platser i både senaten och representanthuset skulle kunna betraktas som en balanserad lösning. Detta eftersom att det i problemformuleringen av den här studien har förklarats att det har funnits ett starkt motstånd från den politiska ledningen att överhuvudtaget inkludera FARC-EP till Colombias politik. Den politiska representationen betraktas alltså i detta fall kunna gynna FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet.

I fredsavtalet återfinns följande information: Det kommer att skapas ett nationellt råd för återintegreringen. Detta rådet kommer bestå av 2 regeringsmedlemmar och 2 medlemmar från FARC-EP. Rådet kommer att definiera aktiviteter, skapa olika scheman och arbeta med uppföljningen av återintegreringsprocessen. Det kommer även att finnas lokala råd som arbetar enligt det nationella rådets villkor och direktiv samt med de projekt som det nationella rådet definierar. Dessa råd organiseras vid det här fredsavtalets undertecknande. Det nationella rådet kan bjuda in institutioner, sociala organisationer och internationella aktörer för att utveckla sina projekt.¹¹⁵

Meningsenheten kondenseras följaktligen. Ett nationellt råd för återintegrering kommer att skapas. Lokala råd kommer även skapas. De lokala råden kommer följa det nationella rådets direktiv. Meningsenheten tillskrivs etiketten arbete i samma linje.

¹¹⁵ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 72-73.

Både studiens teori och litteraturöversikt får utrymme i meningsenhetens abstrahering. Komponenten *integrerad* i studiens DDR-teori förklarar att det är av vikt att samtliga fredsaktörer, exempelvis nationella och lokala, arbetar i samma linje och med samma målsättning vid genomförandet av en DDR-process. Överensstämmer med detta gör Hellmüller, vars forskning menar att fredsaktörer ska anpassa sina program till varandra på ett sammanhängande och kommunikationsmässigt sätt – något som aktörerna i DKR inte på ett effektivt sätt uppnådde. Därför betraktas beskrivningen i fredsavtalet, med nationella och lokala råd som arbetar i samma linje, som värdefull för FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet.

5.3.2 Barn, funktionsnedsatta och arbete

Vidare avläses följande information från fredsavtalet: Minderåriga som kommit ut från FARC-EP:s läger från starten av fredsförhandlingarna till desarmeringsprocessen slut kommer få speciell uppmärksamhet och skydd. Detta kommer att diskuteras i det nationella rådet för återintegreringen inom ramen för kommissionen för uppföljning, främjande och verifikation av genomförandet av det här fredsavtalet.¹¹⁶

Härefter kondenseras meningsenheten. Barn från FARC-EP ska få särskild uppmärksamhet och skydd. Uppmärksamheten och skyddet kommer att fastläs i det nationella rådet för återintegreringen inom ramen för en särskild kommission som ansvarar för genomförandet av hela fredsavtalet. Meningsenheten tilldelas etiketten barn.

Abstraktionsmässigt kopplas meningsenheten till delen *introduktion till DDR-teorin*. Här uttrycks det att barn är en av de grupperna som skall inkluderas till DDR-process. Att FARC-EP:s medlemmar, som är barn, skall få särskild uppmärksamhet och skydd i återintegreringsprocessen anses vara högst nödvändigt. I detta fall förhåller sig fredsavtalet till studiens DDR-teori på ett fördelaktigt sätt.

Följande information återfinns i fredsavtalet: I återintegreringsprocessen innehar varje medlem från FARC-EP rätten att vid ett tillfälle mottaga ett ekonomiskt stöd på 8 mil-

¹¹⁶ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 74.

joner colombianska pesos för att starta ett produktivt projekt, antingen individuellt eller kollektivt. För FARC-EP:s medlemmar som befinner sig i återintegreringsprocessen och som önskar att starta produktiva projekt eller boende på egen hand kommer regeringen vid ett tillfälle att tilldela den summan som nämnts ovan. Genomförbarheten för boendet ska kontrolleras hos det nationella rådet för återintegreringen.¹¹⁷

På ett kondenserat sätt förstår vi meningsenheten på följande sätt. Varje medlem från FARC-EP har vid ett tillfälle rätten att mottaga 8 miljoner colombianska pesos (ungefär 24 000 svenska kronor) från staten för skapandet av ett projekt. Hushåll kan även finansieras med hjälp av det här ekonomiska stödet. Meningsenheten tillskrivs etiketten arbete.

Meningsenhetens abstraktion vävs samman med studiens teori och litteraturöversikt. I den sistnämnda synliggörs Hellmüllers och Jaramillo et al. forskning som pekar på att arbetslöshet är en av anledningarna varför demobiliserade väljer att på nytt ta upp sina vapen. Denna fara visar sig i fredsavtalets meningsenhet på ett sätt vara adresserad, eftersom att FARC-EP:s medlemmar ska få tillgång till ett ekonomiskt stöd för projekt som kan leda till just arbete. Däremot eftersöker både Jaramillo et al. och komponenten *utförligt planerad* mer från just arbete. Jaramillo et al. i sin forskning artikulerar att enstaka investeringar inte är tillräckliga utan att långsiktiga inkomststrategier för de demobiliserade är grundläggande. I komponenten *utförligt planerad* uttrycks det även att en kartläggning av lokal och nationell arbetsmarknad behöver införas. Kontentan av detta är att man skulle kunna påpeka att innehållet i meningsenheten från fredsavtalet hade kunnat behöva utvecklas för att således bidra på ett ännu mer effektivt sätt till FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet.

Följande går att avläsa från fredsavtalet: Varje man och kvinna som i dag tillhör FARC-EP kommer under 24 månader att mottaga en basinkomst månadsvis som motsvarar 90% av landets minimilön, så länge var och en inte har andra avtalsenliga inkomstkäl-

¹¹⁷ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 75.

lor.¹¹⁸ I samma spår förklaras det även följande i fredsavtalet: Varje man och kvinna som i dag tillhör FARC-EP, när de rurala zonerna för övergång och normalisering upphör, kommer att mottaga ett normaliserings-bidrag som motsvarar 2 miljoner pesos.¹¹⁹

Härnäst kondenseras meningsenheterna till en förklaring. Varje medlem från FARC-EP kommer under 24 månader att mottaga en basinkomst som motsvarar 90% av landets minimilön (under 2017 var minimilönen i Colombia 737 717 pesos¹²⁰ vilket motsvarar ungefär 2200 svenska kronor). När zonerna upphör kommer varje medlem från FARC-EP även att mottaga ett normaliserings-bidrag på 2 miljoner pesos (som motsvarar cirka 6000 svenska kronor). Meningsenheterna tilldelas etiketten finansiering.

Abstraheringsvis riktats diskussionen mot studiens DDR-teori. Man skulle kunna argumentera för att de olika finansiella bidragen FARC-EP:s medlemmar ska erhålla är överdimensionerade. Detta eftersom komponenten *utförligt planerad* förklarar att mängden kontanter som erbjuds för de demobiliserade måste vara mycket väl avgränsat då tillit till kontantkompensation kan leda till ineffektiv eller ingen återintegrering överhuvudtaget. Nästintill 2200 kronor i månaden som basinkomst under en period på 2 år samt 6000 kronor vid zonernas upphörande kan uppfattas som mycket. Däremot är detta avgörandet svårt att genomföra. I studiens teori saknas mer precis information om hur mycket pengar som egentligen skulle vara en överkompensation. I detta fall resulterar resonemanget således i att studiens teori inte är specifik nog för att göra en trovärdig bedömning.

Vidare förstås följande från fredsavtalet: Regeringen kommer inrätta ett särskilt socialt trygghetssystem för medlemmar från FARC-EP med allvarliga sjukdomar som medför höga kostnader och för rehabiliteringen för skador som konflikten har medfört. Trygghetssystemet konstrueras tillsammans med nationellt och internationellt samarbete,

¹¹⁸ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 75.

¹¹⁹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 76.

¹²⁰ Arias Jiménez, Ferney & Restrepo, Vanesa. Así quedó el salario mínimo para 2017. *El Colombiano*. 2016-12-30.

inom ramen för det nationella rådet för återintegreringen. Trygghetssystemet kommer ge stöd under 36 månader.¹²¹

Meningsenheten kondenseras här efter. Regeringen kommer skapa ett trygghetssystem för FARC-EP:s medlemmar som lider av allvarliga sjukdomar eller som är i behov av rehabilitering för sina skador som konflikten medfört. Trygghetssystemets varaktighet är 36 månader. Etiketten funktionsnedsättning tillskrivs meningsenheten.

Abstraheringsmässigt kopplas meningsenheten till studiens teori. Det är av stor vikt att det i meningsenheten framgår att funktionsnedsatta ska få särskild trygghet. Detta resonemang baseras på delen *introduktion till DDR-teorin* – som understryker att just medlemmarna från den väpnade gruppen som är funktionsnedsatta eller har kroniska sjukdomar även skall inkluderas till DDR-processen. Just den här meningsenheten vittnar om en inkluderande återintegrering för FARC-EP:s medlemmar till civilt liv.

5.3.3 Rättsliga mekanismer och försoning

Vidare synliggörs följande information i fredsavtalet: Komponenten för rättvisa i det integrerade systemet för sanning, rättvisa, reparation och icke-upprepning – hädanefter SIVJRNR – tilldelas namnet den speciella jurisdiktionen för fred. Målen för komponenten för rättvisa i SIVJRNR är att tillfredsställa offrens rätt till rättvisa, erbjuda sanning till det colombianska samhället, skydda offrens rättigheter, bidra till en stabil och hållbar fred och anta beslut som ger full rättslig säkerhet till de som direkt eller indirekt deltagit i den interna väpnade konflikten.¹²² I linje med detta artikuleras även följande information i fredsavtalet: Den speciella jurisdiktionen för fred (JEP), är en speciell jurisdiktion som utför rättsliga funktioner på ett oberoende sätt i frågor som rör dess kompetens. Detta gäller särskilt för beteende som handlar om allvarliga brott mot internationell humanitär rätt eller allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter. Den kom-

¹²¹ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 76.

¹²² “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 143.

mer att träda i kraft enligt de villkor som fastställs i det här fredsavtalet. Den gäller endast beteenden som begåtts före den gått i kraft.¹²³

Meningsenheternas kondensering följer härnäst. Det kommer att skapas en speciell jurisdiktion för fred. Målet för denna är att tillfredsställa offrens rätt till rättvisa, erbjuda sanning till det colombianska samhället, skydda offrens rättigheter, bidra till en stabil och hållbar fred och anta beslut som ger full rättslig säkerhet till de som direkt eller indirekt deltagit i den interna väpnade konflikten. Jurisdiktionen kommer särskilt att behandla fall där allvarliga brott mot internationell humanitär rätt eller allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter förmodas. Meningsenheten betecknas med etiketten rättsliga mekanismer.

Abstraheringen för meningsenheterna ovan sammanflätas med studiens litteraturöversikt. I litteraturöversikten framhövdes att man efter toppmötet om DDR kom fram till sex aspekter som behövde inkluderas för att uppnå en framgångsrik DDR-process. En av dessa bestod av att rättsliga mekanismer som säkerställer rättssäkerheten för de demobiliserade. Införandet av den speciella jurisdiktionen för fred vittnar om just rättsliga mekanismer. Införandet kan med andra ord betraktas som fördelaktigt för FARC-EP:s medlemmars återintegrering till ett liv utan vapen.

I fredsavtalet framgår följande: Med målet att uppfylla offrens rätt till rättvisa kommer den speciella jurisdiktionen för fred att bestå av särskilda organ. Organen består av a) rättssalen för erkännandet av sanningen, för ansvarstagande och för definitionen av handlingar och beteenden, b) tribunalen för fred, c) rättssalen för amnesti och benådning, d) rättssalen för definieringen av rättsliga situationer, för fall som inte nämnts eller kunnat förespås och e) enheten för undersökning och anklagelse, denna bör tillfredsställa offrens rätt till rättvisa när det inte finns kollektivt eller individuellt ansvar.¹²⁴

¹²³ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 145.

¹²⁴ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 152.

Meningsenheten kondenseras följaktligen. Med konfliktens offer i åtanke kommer den speciella jurisdiktionen för fred att byggas upp med olika organ. Etiketten försoning kopplas till meningsenheten.

Abstraheringen leder till studiens litteraturoversikt. I analysen har det tidigare förklarats att både Derks et al. och Jaramillo et al. forskning i studiens litteraturoversikt pekar på att försoning är en viktig del av en DDR-process. Med detta som grund är det positivt att det i fredsavtalet framgår att olika organ för offrens rätt till rättvisa skall startas. De olika organen vittnar alltså om ett gemensamt tema – försoning. Försoning för konfliktens offer kan således leda till ett mer förtroenderikt samhälle FARC-EP:s medlemmar kan återgå till.

I fredsavtalet återfinns följande information: I återintegreringsprocessen till civilt liv åtar sig FARC-EP att realisera handlingar som bidrar till reparationen för de skador som orsakats. Dessa handlingar kan bland annat bestå av deltagandet i rekonstruktionen av infrastruktur på territorierna som har påverkats i störst uträckning av konflikten, deltagandet i programmen för saneringen av personminor, improviserade sprängmedel och blindgångare eller explosiva rester från kriget. Handlingarna kan även innebära deltagandet i programmen för ersättning av grödor för olaglig användning, bidra till att söka, lokalisera, identifiera och återställa resterna av döda eller saknade personer i samband med konflikten och deltagandet i program för reparationen av naturen som skadats på grund av konflikten, som exempelvis plantering av ny skog.¹²⁵

Meningsenheten kondenseras härnäst. Som en del av återintegreringsprocessen åtar FARC-EP sig att delta i olika program. Programmen inkluderar sanering av personminor, improviserade sprängmedel, blindgångare och explosiva rester från kriget. Programmen inkluderar även deltagandet av rekonstruktionen av infrastruktur, ersättningen av grödor för olaglig användning, söka efter döda eller försvunna människor och bidra med att reparera naturen. Meningsenheten tilldelas etiketten mänsklig säkerhet.

¹²⁵ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 179.

På ett abstraherande sätt leder diskussionen till studiens teori. Komponenten *människorna i fokus* i studiens DDR-teori uttrycker, som upprepats i studiens analys, att ökad mänsklig säkerhet är grundläggande i en DDR-process. Trots att FARC-EP står ansvariga för många av de minor som finns på colombianskt territorium vittnar meningensheten om en noterbar ökad risk för FARC-EP:s medlemmar vid undanröjningen av de olika minorerna. Vem ska sköta minröjningen om inte de som bär stora delar av ansvaret? Frågan är komplicerad och utvecklas inte i den här studien. Däremot, inom ramen för den här studien, skulle vi kunna signalera att FARC-EP:s deltagande vid denna riskfyllda uppgift är något som försvårar FARC-EP:s återintegrering till civilt liv.

Härnäst följer analysens sista information från fredsavtalet: För de medlemmar från FARC-EP som bidrar med utförlig och detaljerad sanning, i rättssalen för erkännandet av sanningen och ansvarstagande – kan de bli sanktionerade med olika projekt. De som ställs inför rätta i rättssalen för erkännandet av sanningen och ansvarstagande ska kunna presentera ett detaljerat individuellt eller kollektivt projekt av arbete. I projektet kommer det att anges skyldigheter, mål, tillfälliga faser, scheman och lokalisering för genomförandet, samt de personer som ska utföra dem och den plats där de kommer att bo. Projektet bör inrätta en samrådsmekanism med företrädare för de offer som är bosatta på platsen för genomförandet – för att mottaga offrens åsikt och försäkra sig om att arbetet inte går emot åsikten.¹²⁶ I linje med informationen som precis har nämnts framgår det i fredsavtalet även att projekten kan innebära följande: I rurala zoner – 1. deltagandet/genomförandet av program för effektiv reparation för tvångsförflyttade bönder 2. deltagandet/genomförandet av program för värnandet av miljön i naturreservat 3. deltagandet/genomförandet av konstruktionsprogram och reparation av infrastruktur i rurala zoner (skolor, vägar, sjukhus, boenden, kommunala infrastrukturer etc.) 4. deltagandet/genomförandet av program för rural utveckling 5. deltagandet/genomförandet av program för borttagningen av avfall för zoner som är i behov av detta 6. deltagandet/genomförandet av program för att förbättra elektrifiering och anslutning i jordbruksområden. 7. deltagandet/genomförandet av program för ersättningen av illegala grödor 8. deltagandet/genomförandet av program för återhämtningen av miljön för de områden som berörts av olagliga grödor och 9. deltagandet/genomförandet av program för kon-

¹²⁶ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 172-173.

struktion och förbättring av väginfrastruktur som krävs för kommersialiseringen av jordbruksprodukter i zoner där olagliga grödor ersätts.¹²⁷

Följaktligen kondenseras meningsenheterna. Vissa av FARC-EP:s medlemmar kan bli sanktionerade med olika projekt om de bidrar med utförlig sanning. Projekten skall presenteras med utförlig information inför en särskild rättssal. Kommunikation mellan offren från konflikten och FARC-EP:s medlemmar som deltar i projekten ska etableras för att respektera offrens åsikter. I rurala zoner kan projekten handla om att förbättra situationen för tvångsförflyttade bönder, miljön i naturreservat, infrastruktur, rural utveckling, zoner som är i behov av borttagning av avfall, elektrifiering i jordbruksområden, ersättningen av illegala grödor, återhämtningen av miljön i områden som berörts av illegala grödor och för väginfrastruktur i zoner där olagliga grödor ersätts. Meningsenheterna tillskrivs etiketten försoning och civilsamhället.

Analysens sista abstraheringsfas leder till studiens teori och litteraturöversikt. I den sistnämnda har vi förstått att Jaramillo et al. forskning uttrycker att försoning för medborgarna är fundamental. De olika projekten medlemmarna från FARC-EP kan involveras i vittnar om ett agerande som kan bidra till försoning för Colombias medborgare. Detta eftersom att många av projekten utspelar sig i rurala zoner, vilken är platsen där den väpnade interna konflikten mellan regeringsstyrkor och FARC-EP i störst utsträckning har satt sina spår. Projekten är med andra ord en god chans för att bygga upp förtroende mellan civilsamhället och FARC-EP:s medlemmar. Just diskussionen om civilsamhället leder oss till studiens komponent *statligt ägd* i studiens DDR-teori. Här framhävs det att civilsamhällets involvering kommer leda till långsiktig framgång. Meningsenheten visar att kommunikation mellan offren från konflikten och FARC-EP:s medlemmar som deltar i projekten ska upprättas. Den här kommunikationen betraktas även som fördelaktig för att försöka skapa ett colombianskt klimat med förtroende – vilket förhoppningsvis kommer bidra till en framgångsrik återintegrering för FARC-EP:s medlemmar till civilt liv.

¹²⁷ “Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24, s 173-174.

6 Resultat

Syftet med den här studien har varit att förstå hur FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv ska gå till. En kvalitativ innehållsanalys har tillsammans med en DDR-teori tillämpats för att besvara studiens frågeställningar. Dessa frågeställningar kommer att besvaras i slutet av det här resultatkapitlet. För att kunna genomföra svaren kommer resultat från studiens analys först att presenteras och diskuteras. Resultat för varje kategori (desarmering, demobilisering och återintegrering) kommer att presenteras, för att därefter redogöra för studiens sammanlagda resultat.

Resultatet från analysens kategori desarmering är följande: Skapandet av starka institutioner som säkerställer fred är en viktig del av återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar till det civila livet. En mer inkluderande försoning mellan staten, FARC-EP och landets medborgare hade kunnat leda till ett ökat förtroende mellan grupperna vid FARC-EP:s återintegrering till det civila livet. Med FN som en av de ansvariga för desarmeringsprocessen underlättas FARC-EP:s medlemmars kliv till civilt liv. I samma linje uppvisar fredsavtalet genomtänkta processer med internationell prägel som kan underlätta återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar. Ökad mänsklig säkerhet för FARC-EP:s medlemmar, under desarmeringsprocessen, hade kunnat gynna medlemmarnas återintegrering till det civila livet. Diskussionen om behovet av en förhöjd mänsklig säkerhet för FARC-EP:s medlemmar är återkommande. Ett mer intersektionellt perspektiv i desarmeringsprocessen, där barn och medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar inkluderats, hade kunnat skapa ännu mer inkluderande förutsättningar för en framgångsrik återintegrering till civilt liv.

Resultatet från analysens kategori demobilisering är följande: I demobiliseringsfasen försäkras FARC-EP:s säkerhet och internationell övervakning vilket kan leda till en mindre komplicerad återintegrering till civilt liv. Resultatet att FARC-EP:s medlemmar enligt fredsavtalet får säkerhet vid demobiliseringsprocessen är återkommande vid ett flertal tillfällen i analysen. Införandet av rättsliga mekanismer återfinns som resultat på ett uppreparande sätt i analysen och kan således underlätta FARC-EP:s medlemmars åter-

integrering till civilt liv. Rätten till fri politisk åskådning saknas i demobiliseringsprocessen och kan leda till att återintegreringen för FARC-EP:s medlemmar försvåras. Återinföringsmoment i demobiliseringsprocessen verkar inte underminera återintegreringsprocessen för FARC-EP:s medlemmar till civilt liv. Ett mer intersektionellt perspektiv i demobiliseringsprocessen, där medlemmar från den väpnade gruppen med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar inkluderats, hade kunnat skapa ännu mer inkluderande förutsättningar för en framgångsrik återintegrering till civilt liv.

Resultatet från analysens kategori återintegrering är följande: Att lägga för stort ansvar hos FARC-EP för att omvandla alla de förhållanden som konflikten har grundat sig i kan försvåra FARC-EP:s medlemmars återintegrering till ett liv utan vapen. Att FARC-EP ska tillåtas gå vidare som ett politiskt parti betraktas vara en stor fördel för deras återintegrering. Att dessutom tilldela FARC-EP:s nya politiska parti 5 platser i både senaten och representanthuset kan gynna FARC-EP:s medlemmars återintegrering. Mer internationell medverkan i moment som berör säkerheten för FARC-EP:s medlemmar skulle kunna bidra till en bättre återintegrering. Att finansiera FARC-EP:s ideella verksamheter skulle kunna försvåra återintegrering till civilt liv eftersom andra delar av befolkningen hade kunnat uppleva detta som orättvis – vilket i sin tur hade kunnat leda till förhöjda risker för FARC-EP:s återintegrering. Fredsaktörerna i FARC-EP:s återintegreringsprocess ska enligt fredsavtalet arbeta i samma linje, vilket kan underlätta fredsprocessen i stort. Att barn i återintegreringsprocessen ska få särskilt skydd och uppmärksamhet kan resultera i en mer inkluderande återintegrering för FARC-EP:s medlemmar. Att funktionsnedsatta från FARC-EP i återintegreringsprocessen ska få ett utökat stöd kan gynna FARC-EP:s medlemmars återintegrering. En tydligare struktur för hur FARC-EP:s medlemmar kan erhålla långsiktigt arbete – hade behövts för att således bidra på ett ännu mer effektivt sätt till FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet. Ett trovärdigt avgörande om FARC-EP mottager för stora finansiella bidrag gick inte att göra i den här studien på grund av att studiens teori inte adresserade detta temat tillräckligt ingående. Den speciella jurisdiktionen för fred är ett positivt exempel på rättsliga mekanismer som kan leda FARC-EP:s medlemmar till en framgångsrik återintegrering till det colombianska samhället. Införandet av den speciella jurisdiktionen för fred vittnar även om ett försök till försoning för offren vilket i sin tur indikerar goda försök till att säkerställa FARC-EP:s medlemmars återintegrering. FARC-EP:s deltagande i minröjningsprogram kan försämra medlemmarnas chans till en säker återinte-

grering till civilt liv. Kommunikation mellan civilsamhället och FARC-EP under återintegreringsprocessen kan bidra till försoning mellan grupperna, vilket i sin tur kan möjliggöra FARC-EP:s återintegrering till ett colombianskt samhälle där acceptans för varandra råder.

Det sammanlagda resultatet från studiens analys av fredsavtalet är följande: Sammanfattningsvis kan vi säga att aspekterna institutionsbyggande, återinföringsmoment, rättsliga mekanismer och ett fredsarbete som ska utföras i samma linje är alla styrkor som återfinns i fredsavtalet och som således kan underlätta FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet. Svagheter som återfunnits i fredsavtalet och som således kan försvåra FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv är att de ska delta i minröjningsprogram, att deras ideella verksamhet ska finansieras av staten, att långsiktiga arbetsstrategier för dem saknas och att det vid enstaka tillfällen riktas för stort ansvar mot FARC-EP. Ett varierande resultat om förtroendeskapande har återfunnits i analysen av fredsavtalet. För FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv har resultatet om förtroendeskapande i huvudsak varit fördelaktigt. Ett varierande resultat om internationell närvaro har återfunnits i analysen av fredsavtalet. För FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv har resultatet om internationell närvaro i huvudsak varit fördelaktigt. Ett varierande resultat om FARC-EP:s involvering i politiken har återfunnits i analysen av fredsavtalet. För FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv har resultatet om FARC-EP:s involvering i politiken i huvudsak varit fördelaktigt. Ett varierande resultat om säkerheten för FARC-EP:s medlemmar har återfunnits i analysen av fredsavtalet. För FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv har resultatet om säkerheten för FARC-EP:s medlemmar i huvudsak varit fördelaktigt. Ett varierande resultat om inkluderat av barn och medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar har återfunnits i analysen av fredsavtalet. För FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv har resultatet om inkluderandet av barn och medlemmar med funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar i huvudsak varit icke gynnsam. För övrigt har det vid ett enstaka tillfälle identifierats en lucka i studiens DDR-teori vilket resulterat i en oförmåga att analysera om FARC-EP:s medlemmar mottager för stora finansiella bidrag i återintegreringsprocessen.

Slutligen besvaras studiens frågeställningar. *Hur ska FARC-EP:s medlemmar återintegreras till civilt liv enligt det colombianska fredsavtalet?* Enligt det colombianska fredsavtalet ska FARC-EP:s medlemmar återintegreras till civilt liv genom en desarmeringsprocess, demobiliseringsprocess och återintegreringsprocess. Dessa processer bygger på aspekterna institutionsbyggande, återinföringsmoment, rättsliga mekanismer, förtroendeskapande, internationell närvaro, involvering i politiken, säkerhet, och ett fredsarbete som ska utföras i samma linje. *Hur ska fredsavtalets återintegrering av FARC-EP:s medlemmar förstås utifrån den valda DDR-teorin?* Många av de aspekter studiens DDR-teori understryker som viktiga, överensstämmer med hur det colombianska fredsavtalet beskriver att FARC-EP:s medlemmars återintegrering ska gå till. Dessa aspekterna är institutionsbyggande, återinföringsmoment, rättsliga mekanismer, förtroendeskapande, internationell närvaro, involvering i politiken, säkerhet, och ett fredsarbete som ska utföras i samma linje. Däremot återfinns aspekter i det colombianska fredsavtalet som inte är i enlighet med studiens DDR-teori och som således kan försvåra FARC-EP:s medlemmars återintegrering till civilt liv. Dessa aspekterna är FARC-EP:s deltagandet i minröjningsprogram, statlig finansiering av FARC-EP:s ideella verksamhet, avsaknaden av långsiktiga arbetsstrategier för FARC-EP:s medlemmar, för stort ansvar som riktas mot FARC-EP vid enstaka tillfällen och i huvudsak ett exkluderande av barn och medlemmar med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar från FARC-EP.

7 Diskussion

I det här kapitlet kommer jag ta ett steg tillbaka från studien. Det kommer att diskuteras hur operationaliseringen av studiens teori och metod har fungerat. Dessutom kommer det att diskuteras hur den här studien bidrar till forskningsfältet och hur studien kan anknyta till framtida forskning.

Tillämpningen av studiens teori och metod har i huvudsak fungerat bra genom hela studien. Studiens DDR-teori har fått stort utrymme i den här studien. Detta har varit fördelaktigt för analysen eftersom användningen av DDR-teorin möjliggjorde en kritisk utvärdering av innehållet i fredsavtalet. Studiens DDR-teori fungerade å andra sidan inte fläckfritt. Som tidigare nämnts var det i ett fall inte möjligt att genomföra analysen eftersom studiens teori inte adresserade ett specifikt tema tillräckligt noggrant. Däremot hade detta ett mycket litet inflytande på studiens sammanlagda resultat. Därav kan man säga att DDR-teorin bidrog till studien på ett bra sätt. Med hjälp av den kvalitativa innehållsanalysen kunde fredsavtalets kontext, intentioner och konsekvenser för FARC-EP:s medlemmars återintegrering utkristalliseras. Att i metoden använda studiens DDR-teorin som språngbräda, alltså att skapa kategorierna desarmering, demobilisering och återintegrering för att sedan låta fredsavtalet tala för sig självt – var betydelsefullt för att besvara studiens frågeställningar.

Med min studie bidrar jag till forskningen på ett intressant sätt. Detta eftersom att min forskning, till min kännedom, är den första som tillämpar en DDR-teori i relation till det colombianska fredsavtalet mellan Juan Manuel Santos regering och gerillan FARC-EP. Att behandla ett ämne som är relativt outforskat, då fredsavtalet undertecknats relativt nyligen, kommer förhoppningsvis leda till att min forskning kan inspirera andra forskare i framtiden att utveckla förståelsen för ämnet. Inte minst utveckla förståelsen om hur framtida resultat av FARC-EP:s medlemmars återintegrering till det civila livet har gått till och haft för effekter på det colombianska samhället.

Referenser

“Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera”, 2016-11-24.

https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Colombia%20Nuevo%20Acuerdo%20Final%2024%20Nov%202016_0.pdf.

(Hämtad 2018-05-27).

Arias Jiménez, Ferney & Restrepo, Vanesa. Así quedó el salario mínimo para 2017. *El Colombiano*. 2016-12-30.

<http://www.elcolombiano.com/negocios/economia/salario-minimo-2017-en-colombia-BN5681232>.

(Hämtad 2018-05-18).

Berdal, Mats R., *Disarmament and demobilisation after civil wars: [arms, soldiers and the termination of armed conflicts]*, Oxford University Press for the International Institute for Strategic Studies, Oxford, 1996.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012.

Derks et al., “A Community Dilemma: DDR and the changing face of violence in Colombia”, *Peace, Security and Development Network*, 2011, No 00030.

Elo, Satu & Kyngäs, Helvi, “The qualitative content analysis process”, *Journal of Advanced Nursing*, 2008, Vol. 62 Issue 1.

FBA. Nytt fredsavtal i Colombia – FBA viktig aktör. FBA. 2016-12-08.
<https://fba.se/press/nyhetsarkiv/2016/nytt-fredsavtal-i-colombia--fba-viktig-aktor/>.

(Hämtad 2018-05-27).

“FIRST GLOBAL DISARMAMENT, DEMOBILIZATION AND REINTEGRATION (DDR) SUMMIT”, Colombian Agency for Reintegration, Santa Marta Colombia, December 1-4th 2013.

Graneheim, U.H. & Lundman, B, “Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness”, *Nurse Education Today*, 2004, 24(2).

Hellmüller, Sara. Timing and Sequencing of Post-Conflict Reconstruction and Peacebuilding Efforts in Dr Congo. I *Building Sustainable Peace: Timing and Sequencing of Post-Conflict Reconstruction and Peacebuilding*, Langer, Arnim & Brown, Graham K. (red.), First edition., Oxford, 2016.

Hsiu-Fang, Hsieh & Shannon, Sarah E, “Three Approaches to Qualitative Content Analysis”, *Qualitative Health Research*, 2005, Vol. 15 Issue 9.

Jaramillo et al., “Transitional Justice and DDR: The Case of Colombia”, *International Center for Transitional Justice*, 2009.

Langer, Arnim & Brown, Graham K. (red.), *Building sustainable peace: timing and sequencing of post-conflict reconstruction and peacebuilding*, First edition., Oxford, 2016.

Lara Salcedo, Luz Marina, “¿Y después de la guerra qué? Avatares en el tránsito a la vida civil de jóvenes desmovilizados de las FARC”, *Universitas Humanistica*, 2016, Vol. 82 Issue 82.

LeGrand, Catherine C, “The Colombian Crisis in Historical Perspective”, *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies*, 2003, 28:55-56.

Lindahl, Ylva. Konflikten i Colombia. Utrikespolitiska institutet. 2017-10-30. <https://www.ui.se/landguiden/konflikter/konflikten-i-colombia/fordjupning/>. (Hämtad 2018-05-26).

Lundin, Tomas. Lärde sig skjuta med en arm – men kan han leva utan vapen?. *Svenska Dagbladet*. 2017-04-30.

<https://www.svd.se/osaker-framtid-for-colombias-djungelsoldater>.

(Hämtad 2018-05-24).

Palmér, Saga. Nobels fredspris till Juan Manuel Santos. *SVT*. 2017-10-07.

<https://www.svt.se/nobel/nobels-fredspris-2016-till-juan-manuel-santos/>.

(Hämtad 2018-05-23).

Pettersson, Therese & Engström, Garoun. Fördjupning Colombia. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2016.

<http://www.sakerhetspolitik.se/konflikter/colombia/fordjupning/>.

(Hämtad 2018-05-10).

Ramírez Montañez, Julio César, “Fifteen Years of Plan Colombia (2001-2016) The Recovery of a Weak State and the Submission of Narco-terrorist Groups?”, *Analecta Política*, 2017, Vol. 7 Issue 13.

Schulhofer-Wohl, Jonah & Sambanis, Nicholas, *Disarmament, demobilization and reintegration programs: an assessment*, Folke Bernadotte Academy, Sandöverken, 2010.

Söderström, Johanna, “The political consequences of reintegration programmes in current peace-building: a framework for analysis”, *Conflict, Security & Development*, 2013, Vol. 13, No. 1.

Theidon, Kimberly, “Transitional Subjects: The Disarmament, Demobilization and Reintegration of Former Combatants in Colombia”, *International Journal of Transitional Justice*, 2007, Vol. 1 Issue 1.

United Nations Disarmament, Demobilization and Reintegration Resource Centre. What is DDR?. United Nations Disarmament, Demobilization and Reintegration Resource Centre. 2005.

http://www.unddr.org/what-is-ddr/introduction_1.aspx.

(Hämtad 2018-05-26).

United Nations Disarmament Demobilization and Reintegration Resource Centre, "2.10 The UN Approach to DDR", 2006, Level 2 Concepts, Policy and Strategy of the IDDRS.

Utrikesdepartementet, "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Colombia 2015–2016", Regeringskansliet, 2017.

Villarraga Sarmiento, Álvaro, "Experiencias históricas recientes de reintegración de excombatientes en Colombia", *Colombia Internacional*, 2013, Issue 77.